

LAPLAND

Above Ordinary

- 2 SUHDANNEKUVA
- 3 TOIMIALOJEN VERTAILU
- 4 LAPIN TALOUDEN RAKENNE
- 6 LAPIN TOIMIALARYHMÄT
- 12 ROVANIEMEN SEUTUKUNTA
- 14 KEMI-TORNION SEUTUKUNTA
- 16 LAPIN MAAKUNNAN MUUT SEUTUKUNNAT
- 17 LAPIN MATKAILUKESKUKSET
- 18 KATSAUS LAPIN YRITYSTEN KASVUEROIHIN
- 19 LAPIN PLUSSAT, MIINUKSET JA KYSYMYSMERKIT

Lapin Suhdanne- katsaus 2013

19.8.2013

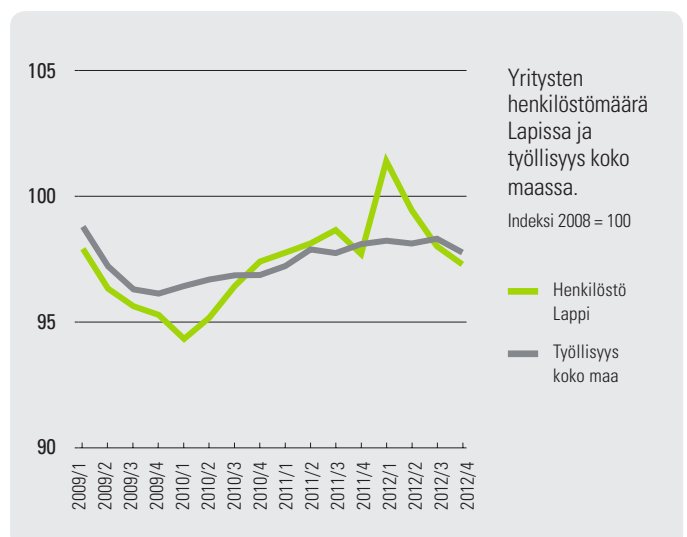
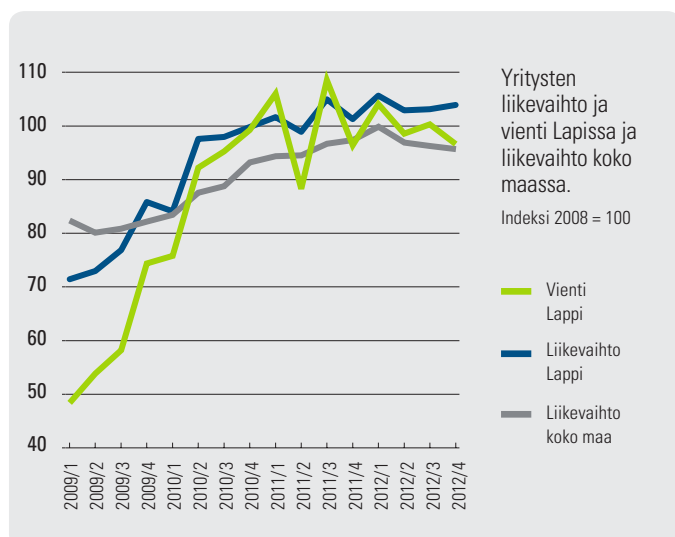
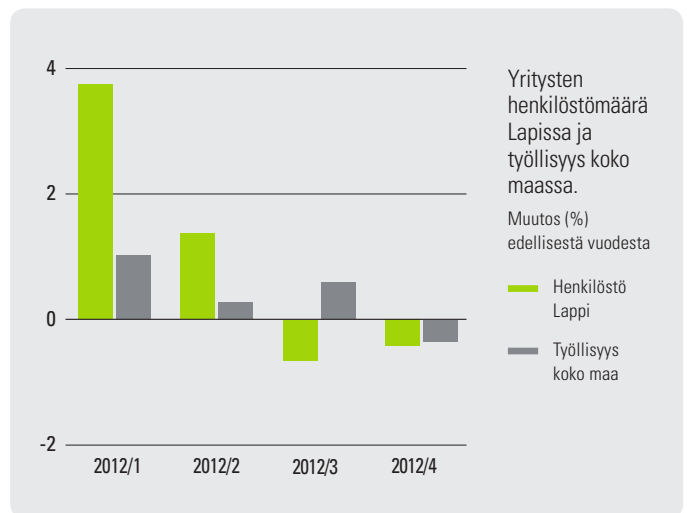
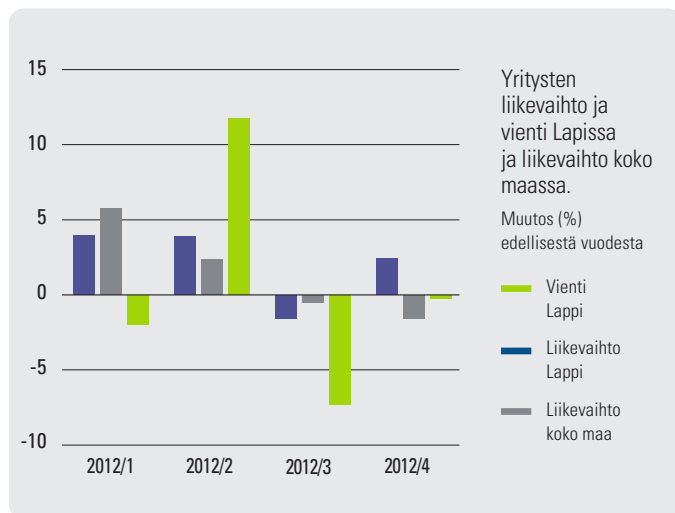
Suhdannekuva

Euroopan velkakiiriin aiheuttaman talouden epävarmuuden ja heikon vientikysynnän jatkuminen on heijastunut myös Lapin talouskehitykseen. Kansainvälisen kysynnän taantuminen on vaikuttanut negatiivisesti erityisesti vientivetoisen suurteollisuuden ja siihen kytkeytyvän kuljetustoiminnan liiketoimintaan. Kokonaisuutena Lapin talouskehitys on kuitenkin ollut positiivisempaa kuin valtakunnallisesti. Matkailun ja kaivostoiminnan vahva kasvu ovat vaikuttaneet välillisesti myös muille aloille, erityisesti kauppaan ja muihin palveluihin. Maakunnassa on myös useita erikoistuneita kasvualoja.

Lapin yritysten suhdannekehitys oli viime vuoden alkupuolen vientivetoisten vaihteluiden jälkeen vakaampaa vuoden lopulla. Maakunnan yritysten liikevaihdon trendi pysyi kolmannella neljänneksellä ennallaan ja kääntyi vuoden lopussa viennin laskusta huolimatta loivaan kasvuun. Edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna liikevaihto oli Lapissa vuoden jälkimmäisellä puoliskolla keskimäärin puoli prosenttia korkeammalla ta-

solla. Maakunnan viennin taso oli loppuvuoden aikana 4 % edellisvuotta alempi. Lapin yritysten liikevaihdon kehitys oli vuoden jälkipuoliskolla vahvempaa kuin valtakunnallisesti, sillä koko maassa liikevaihdon trendin viime vuoden toisella neljänneksellä alkanut lasku jatkui vuoden lopulla. Yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli Lapissa viime vuonna 4 % yli vuoden 2008 tason. Koko maassa liikevaihto on laskenut 3 % viiden vuoden takaisesta. Maakunnan vienti oli viime vuonna keskimäärin samalla tasolla kuin vuonna 2008.

Maakunnan yritysten henkilöstömäärän vaihtelut olivat suuria viime vuonna. Henkilöstömäärän trendi kasvoi vahvasti vuoden alussa, mutta laski lähes saman verran toisen ja kolmannen neljänneksen aikana. Henkilöstömäärän trendin lasku jatkui myös vuoden lopussa. Edellisvuoteen verrattuna henkilöstömäärä oli vuoden loppupuolella keskimäärin noin puoli prosenttia alemmalla tasolla. Henkilöstömäärän taso oli viime vuonna prosentin vuotta 2008 alempi. Koko maan työllisyyden trendi pysyi lähes ennallaan vuoden kolmanteen neljännekseen asti, mutta kääntyi laskuun vuoden lopussa. Viime vuonna työllisyys oli valtakunnallisesti 2 % alle viiden vuoden takaisen tason.

Lapin yritysten liikevaihto kasvoi ja henkilöstömäärä laski hieman vuoden takaiseen verrattuna. Liikevaihtoa nosti kaivostoiminnan ja matkailun positiivinen kehitys. Matkailu veti myös kaupan kasvuun.

Talouden aktiivisuuden eroja toimialojen välillä verrataan oheisissa kuvioissa käyttäen indikaattoreina liikevaihtoa ja henkilöstömäärää.

Lapin maakunnan yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli vuoden takaiseen verrattuna 0,4 % korkeammalla tasolla vuoden 2012 jälkimmäisellä puolella. Reaalisesti liikevaihto kuitenkin laski, koska rakennuskustannukset nousivat edellisvuodesta 2,1 %, kuluttajahinnat 2,4 %, tukkuhinnat 2,9 % ja teollisuuden tuottajahinnat 1,6 %.

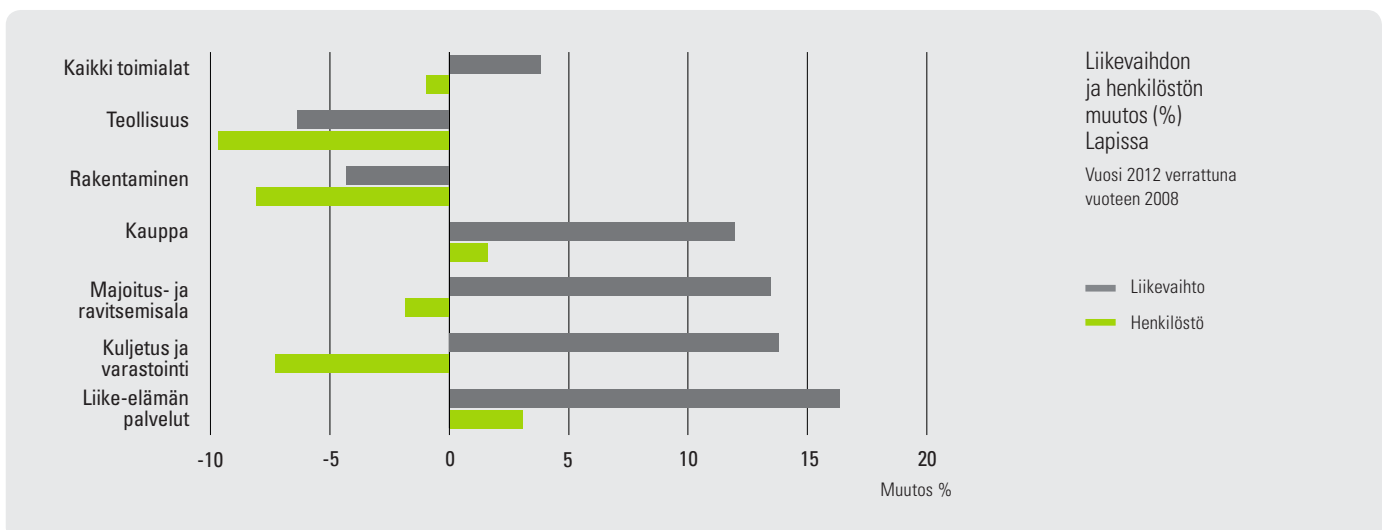
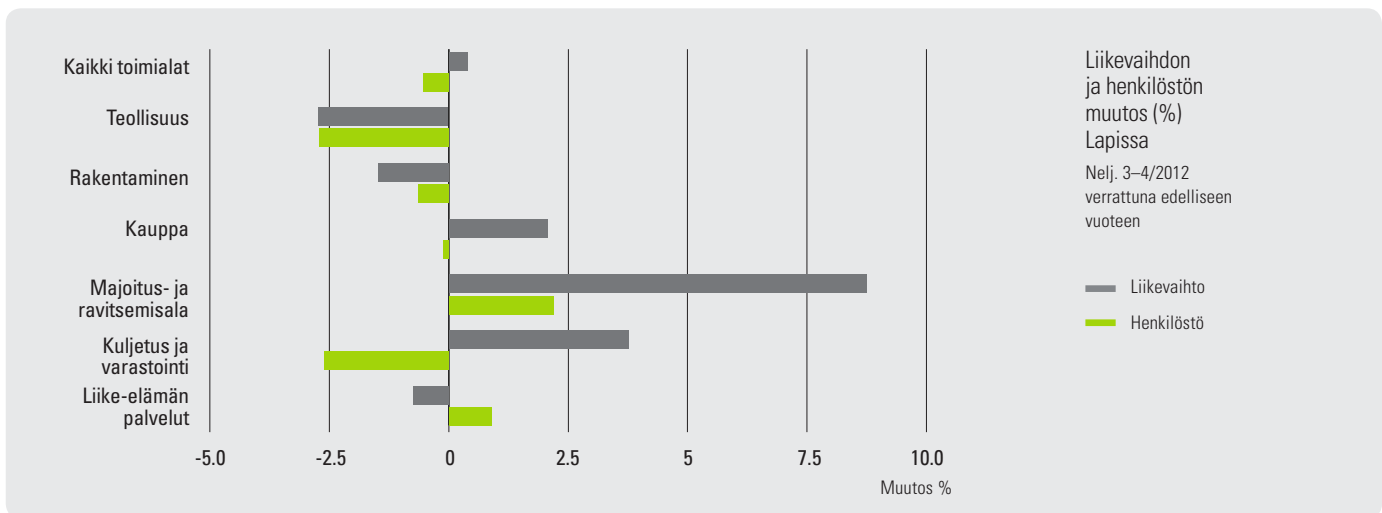
Loppuvuoden liikevaihdon kasvu perustui lähinnä matkailun ja kaivostoiminnan vahvaan kehitykseen. Päätoimialoista kasvu oli voimakkainta majoitus- ja ravitsemisalalla, jossa liikevaihto kasvoi noin 9 % edellisvuodesta. Matkailun kasvu hyödyttää kaupan alaa, jonka liikevaihto kasvoi vuotta aikaisemmasta 2 %. Kaivostoiminnan kasvu luo puolestaan kysyntää kuljetuspalveluille, joissa kasvua vuoden takaisesta oli 4 %. Teollisuudessa liikevaihto laski edellisvuodesta vajaat 3 %. Rakentamisessa liikevaihto supistui puolitoista prosenttia ja liike-elämän palveluissa vajaan prosentin.

Kaikkien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto oli viimeksi kuluneen vuoden aikana keskimäärin 4 % korkeammalla tasolla kuin vuonna 2008. Suhteellisesti eniten liikevaihto on kasvanut viiden vuoden takaisesta liike-elämän palveluiden alalla, jossa kasvua on kertynyt 16 %. Kuljetus- ja varastointialalla liikevaihto on kasvanut 14 % sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnassa 13 %. Kaupan alalla liikevaihto kasvoi 12 %. Teollisuudessa liikevaihto on supistunut 6 % ja rakentamisessa 4 % viiden vuoden takaisesta. Kuluttajahinnat ovat nousseet samana aikana 8 %.

Henkilöstömäärä päätoimialoilla

Henkilöstömäärä-indikaattori kuvaa Lapissa toimivissa yrityksissä ja muissa organisaatioissa tehtyjen henkilötyövuosien määrää.

Kaikkien toimialojen yhteenlaskettu henkilöstömäärä laski noin puoli prosenttia edellisvuodesta vuoden loppupuolella. Vuoden 2008 tasoon verrattuna Lapin yritysten henkilöstömäärä oli viimeisen vuoden aikana keskimäärin prosentin alemmalla tasolla. Loppuvuonna henkilöstömäärä kasvoi päätoimialoista majoitus- ja ravitsemisalalla sekä liike-elämän palveluissa. Laskua edellisvuodesta oli eniten teollisuudessa sekä kuljetuksessa ja varastoinnissa. Viiden vuoden takaisesta henkilöstömäärä on kasvanut kaupassa sekä liike-elämän palveluissa.

Lapin talouden rakenne

Lapin vahvimmat erikoistumisalat ovat kaivostoiminta ja matkailu. Lapissa on myös vahva perusteollisuus.

Lapin maakunta

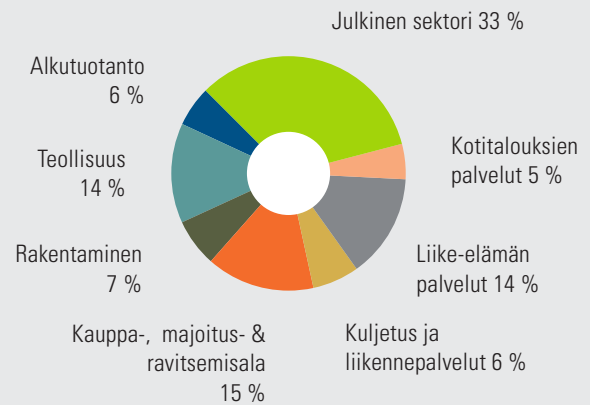
Lappi jakautuu kuuteen seutukuntaan, joissa on yhteensä 21 kuntaa. Maakunnassa asui vuoden 2012 lopussa 182 800 henkeä. Työpaikkoja oli viimeksi kuluneen vuoden aikana noin 73 300 (ennakkoarvio) ja alueen tuotannon arvonlisäys oli noin 5,6 miljardia euroa. Maakunnan osuus sekä koko maan väestöstä että työpaikoista on noin 3 %. Myös Koko maan arvonlisäyksestä Lapin osuus on noin 3 %.

Lapissa oli viimeksi kuluneen vuoden aikana noin 10 400 yritysten ja muiden yhteisöjen toimipaikkaa. Toimipaikkojen yhteenlaskettu henkilöstömäärä oli noin 64 800 henkilötyövuotta. Maakunnan yritysten liikevaihto oli viimeksi kuluneen vuoden aikana noin 10 miljardia euroa. Lähinnä teollisuuden viennistä muodostuva vientiliikevaihto oli 3,4 miljardia euroa. Vienti-indikaattori ei pääasiassa sisällä matkailua.

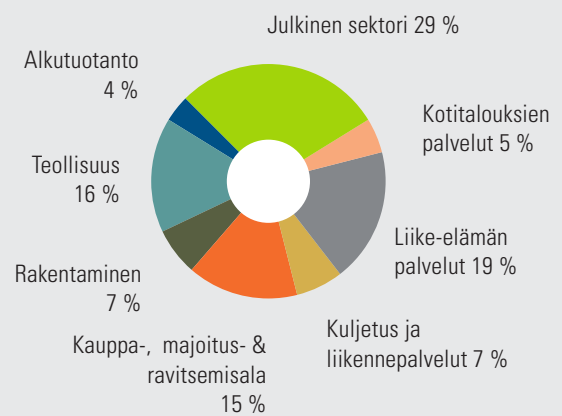
Lapin avainluvut 2012

Väestö (12/2012)	182 800
Työpaikat	73 300
Bruttokansantuote (milj. euroa)	5 600
Yritysten ja yhteisöjen toimipaikat	10 400
Yritysten liikevaihto (milj. euroa)	10 000
Vienti (milj. euroa)	3 400
Yritysten ja yhteisöjen henkilöstömäärä (henkilötyövuosia)	64 800

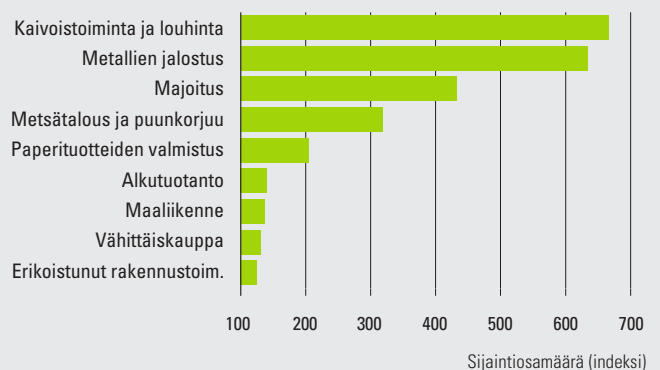
Päätoimialojen osuus työllisistä, Lappi.

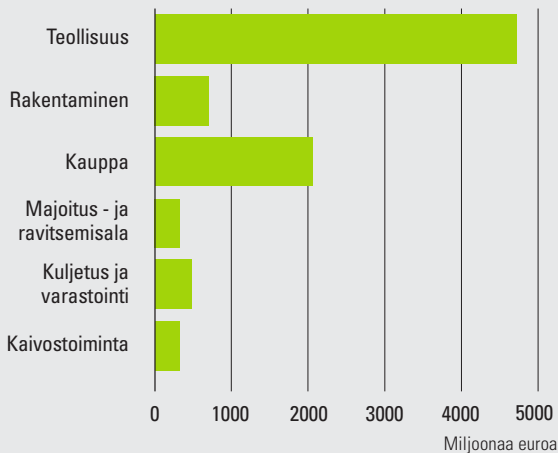
Päätoimialojen osuus työllisistä, koko maa.

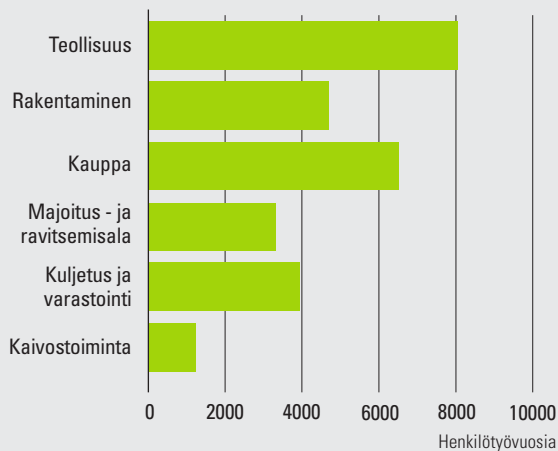
Lapin vahvimmat erikoistumisalat.
Indeksi, koko maa = 100

Lapin keskeisten toimialojen liikevaihto 2012.

Lapin keskeisten toimialojen henkilöstömäärä 2012.

Toimialarakenne

Kaivostoiminnalla ja teollisuudella on merkittävä rooli Lapin yritystoiminnassa. Alojen osuus yritysten yhteenlasketusta liikevaihdosta on yli puolet, ja maakunnan vienti koostuu lähes kokonaan teollisuustuotteista. Maakunnan työpaikoista kaivostoiminnan ja teollisuuden osuus on kuitenkin vain 14 %. Palvelualat ovat teollisuuteen kaivosalaan verrattuna huomattavasti työvoimavaltaisempia. Kaupan sekä majoitus- ja ravitsemisalalan osuus yritysten liikevaihdosta on lähes neljännes, mutta alan osuus maakunnan työpaikoista on 15 %. Rakentamisen osuus yritysten yhteenlasketusta liikevaihdosta on 7 % ja kuljetuksen ja varastoinnin 5 %.

Julkisen sektorin osuus työpaikoista on Lapissa huomattavasti suurempi kuin alan osuus koko maan työpaikoista, mikä johtuu muun muassa puolustusvoimien merkittävästi roolista alueella. Lähinnä metsätalouden vaikutuksesta myös alkutuotannon osuus on maakunnassa suurempi kuin valtakunnallisesti. Sen sijaan liike-elämän palveluiden osuus on Lapissa huomattavasti pienempi kuin koko maassa. Myös teollisuuden (ml. kaivostoiminta) sekä kuljetuksen ja varastoinnin työpaikkaosuudet ovat maakunnassa koko maan keskimääräistä hieman pienempiä. Kaupassa sekä majoitus- ja ravitsemisalalla, rakentamisessa ja kotitalouden palveluissa osuudet ovat Lapissa samansuuruisia kuin valtakunnallisesti.

Erikoistumisalat

Lapin elinkeinotoiminnan erikoistumista voidaan tarkastella suhteuttamalla maakunnan kunkin toimialan henkilöstömääräosuus koko maan vastaavaan osuuteen. Näiden niin sanottujen sijaintiosamääräindeksien perusteella Lapin maakunta on erikoistunut vahvimmin kaivostoimintaan ja louhintaan, jossa maakunnan henkilöstömääräosuus on lähes seitsenkertainen koko maahan verrattuna. Lähes yhtä vahva erikoistumisala on maakunnassa metallien jalostus. Majoitustoiminnan henkilöstöosuus on yli neljä kertaa suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Lapin maakunta on myös erikoistunut metsätalouteen ja puunkorjuuseen sekä paperituotteiden valmistukseen. Lisäksi maaliikenne, vähittäiskauppa ja erikoistunut rakennustoiminta kuuluvat maakunnan erikoistumisaloihin.

Teollisuuden liiketoiminta laski edellisvuodesta. Keskeisistä teollisuudenaloista ainoastaan metallien valmistuksen liiketoiminta on kasvanut viiden vuoden takaisesta.

Teollisuudella on merkittävä rooli Lapin taloudessa. Toimialan liikevaihto on 4,7 mrd. € ja henkilöstömäärä 8 050 työvuotta. Teollisuuden suuryritykset dominoivat alan liiketoimintaa, sillä suuret teollisuusyritykset pois lukien alan liikevaihto on 870 milj. € ja henkilöstömäärä 4 600 työvuotta.

Liikevaihto

Lapin maakunnan teollisuuden liikevaihdon kehitys noudattaa viennin suhdannevaihteluita. Viime vuoden aikana alan liikevaihdon trendi kasvoi vuoden alussa, mutta kääntyi sen jälkeen loivaan laskuun. Vuoden loppupuolella teollisuuden liikevaihdon lievä lasku jatkui. Alan liikevaihdon trendi laski hieman viimeisen vuoden aikana myös koko maassa. Loppuvuonna teollisuuden liikevaihto oli Lapissa keskimäärin 3 % alemmalla tasolla kuin edellisen vuoden vastaavaan aikaan. Huippuvuoteen 2008 nähden liikevaihto on supistunut alalla Lapissa 9 % ja koko maassa 12 %. Samana aikana teollisuuden tuottajahinnat ovat nousseet 5 %.

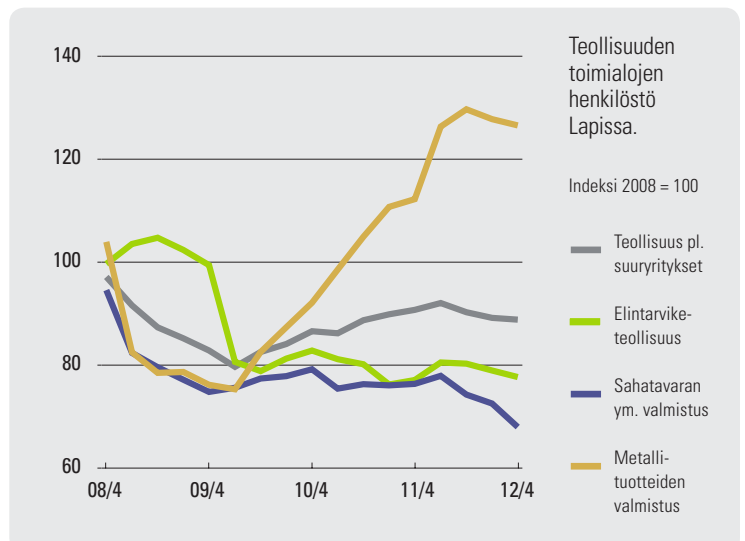
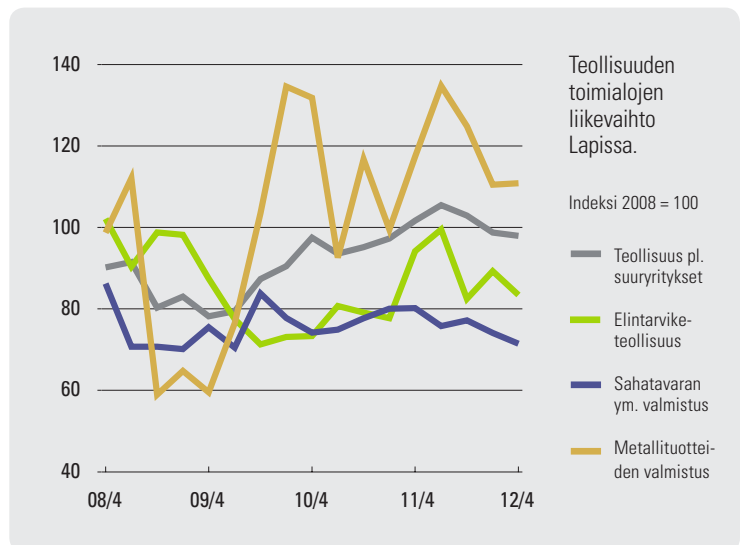
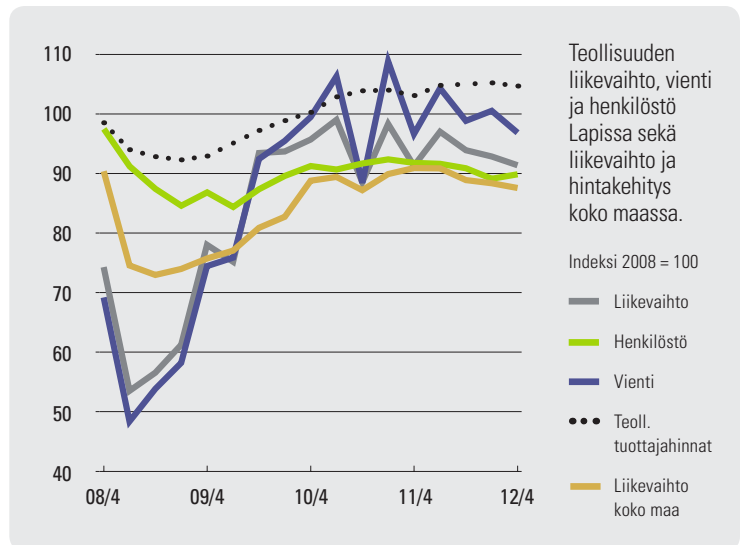
Teollisuuden liikevaihdon vaihtelut ovat selvästi pienempiä, kun tarkastellaan alan kehitystä ilman toimialan suuryrityksiä. Myös alan suuryritykset pois lukien teollisuuden liikevaihto oli viime vuoden loppulla laskussa. Kaikilla keskeisillä teollisuudenaloilla liikevaihto oli vuoden loppupuolella alle vuoden takaisen tason. Toimialoista suurimmat kehityksen heilahtelut ovat olleet metallituotteiden valmistuksessa ja elintarviketeollisuudessa. Ainoastaan metallialalla liikevaihto oli yli vuoden 2008 tason. Viiden vuoden takaisesta liikevaihto on supistunut eniten sahatavaran valmistuksessa.

Henkilöstömäärä

Koko teollisuuden henkilöstömäärän viime vuoden toisella neljänneksellä alkanut loiva lasku jatkui kolmannella neljänneksellä. Vuoden lopussa henkilöstömäärän trendi kasvoi kuitenkin hieman. Vuoden takaiseen verrattuna alan henkilöstömäärä laski 3 %. Vuoteen 2008 nähden henkilöstömäärä oli alalla 10 % alemmalla tasolla. Teollisuuden toimialoista henkilöstömäärän viimeaikainen kehitys on ollut vahvinta metallin valmistuksessa, jossa henkilöstömäärä kasvoi voimakkaasti viime vuoden alkupuolella. Sahatavaran valmistuksessa ja elintarviketeollisuudessa henkilöstömäärä oli selvästi alle viiden vuoden takaisen tason. Vuoden takaiseen nähden henkilöstömäärä supistui sahatavaran valmistuksessa.

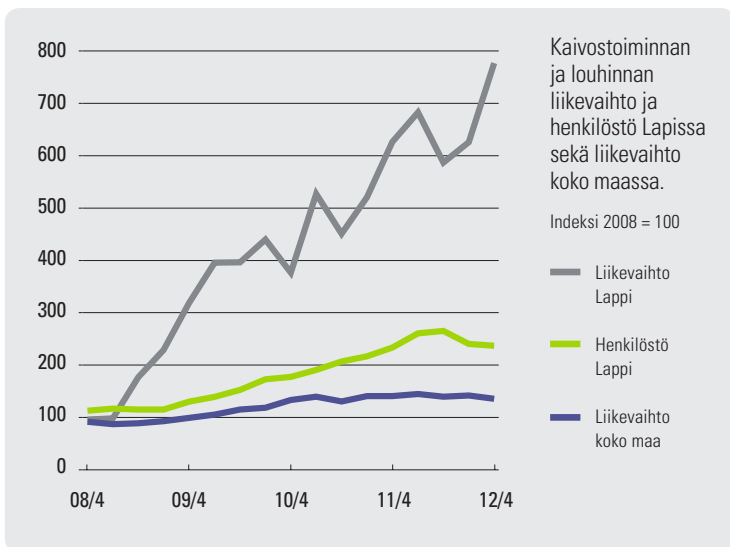
Lapin teollisuus 2012

Toimiala	Liikevaihto, milj.€	Henkilöstö
Teollisuus	4 720	8 050
Teollisuus pl. suuryritykset	870	4 600
Elintarviketeollisuus	77	410
Sahatavaran valmistus	170	740
Metallituotteiden valmistus	100	850

Kaivostoiminta ja rakentaminen

Kaivostoiminta ja louhinta, rakentaminen

Kaivostoiminta on Lapin merkittävin kasvuala. Lapin rakennusalan liikevaihto oli vuoden loppupuolella alle edellisvuoden tason.

Lapin rakennusyritysten liikevaihto on 700 milj. € ja henkilöstömäärä 4 700 henkilötyövuotta. Kaivostoiminnan ja louhinnan liikevaihto on 320 milj. € ja henkilöstömäärä 1 240 työvuotta.

Liikevaihto

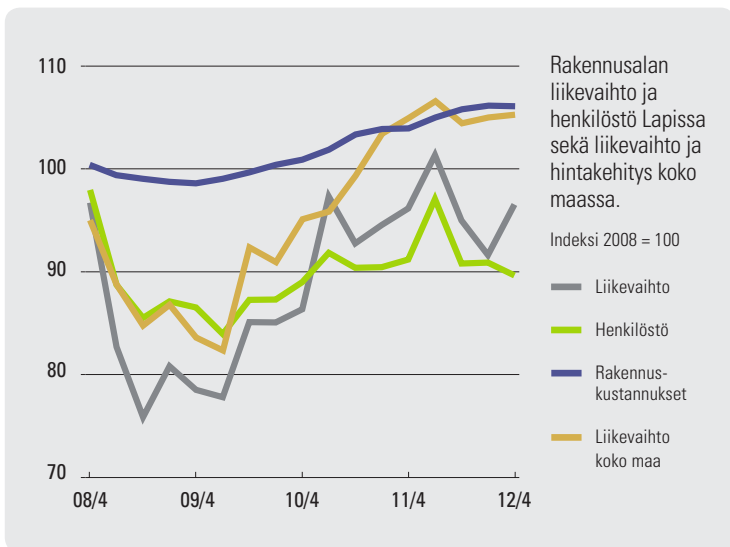
Kaivostoiminta ja louhinta on ollut viime vuosina Lapin merkittävin kasvuala, ja alan liikevaihto onkin moninkertaistunut maakunnassa vuodesta 2008. Alan liikevaihdon trendi kasvoi viime vuona lukuun ottamatta toisen neljänneksen notkahdusta. Vuoden loppupuolella kaivostoiminnan ja louhinnan liikevaihto oli keskimäärin 22 % edellisvuoden vastaavaa aikaa korkeammalla tasolla. Vuoden 2008 tasoon verrattuna alan liikevaihto oli lähes kahdeksankertainen. Koko maassa liikevaihto oli alalla viime vuoden aikana noin 40 % korkeampi kuin vuonna 2008.

Rakentamisen liikevaihto kääntyi vahvan kasvun jälkeen laskuun viime vuoden toisella neljänneksellä, ja alan liikevaihdon lasku jatkui kolmannella neljänneksellä. Vuoden lopussa Lapin rakennusalan liikevaihto kääntyi kuitenkin kasvuun. Vuoden takaiseen verrattuna alan liikevaihto oli loppuvuonna vajaat 2 % alemmalla tasolla. Rakentamisen liikevaihto ylitti Lapissa viime vuoden alussa huippuvuoden 2008 tason, mutta oli vuoden lopussa 3 % alle viiden vuoden takaisen tason. Alan kasvu notkahti viime vuoden toisella neljänneksellä myös valtakunnallisesti, mutta sen jälkeen rakentamisen liikevaihto on pysynyt koko maassa lähes ennallaan. Koko maassa alan liikevaihto on vuoden 2008 taantuma edeltäneeseen tasoon verrattuna selvästi korkeammalla. Rakennuskustannukset ovat nousseet viiden vuoden takaisesta 6 %.

Henkilöstömäärä

Kaivostoiminnassa ja louhinnassa henkilöstömäärän trendi kasvoi vakaasti viime vuoden alkupuolelle asti. Alan henkilöstömäärä kääntyi laskuun vuoden kolmannella neljänneksellä. Henkilöstömäärän trendi laski hieman myös vuoden lopussa. Vuoden takaiseen verrattuna alan henkilöstömäärä oli kuitenkin edelleen 6 % korkeammalla tasolla. Vuodesta 2008 kaivostoiminnan ja louhinnan henkilöstömäärän taso on yli kaksinkertaistunut.

Rakentamisen henkilöstömäärä kääntyi viime vuoden toisella neljänneksellä selvään laskuun. Vaikka henkilöstömäärän lasku pysähtyi vuoden kolmannella neljänneksellä, henkilöstömäärä laski taas loivasti vuoden lopussa. Edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna alan henkilöstömäärä oli loppuvuonna vajaan prosentin alemmalla tasolla. Viiden vuoden takaiseen nähden henkilöstömäärä on supistunut alalla 10 %.

Lapin kaivostoiminta ja rakentaminen 2012

Toimiala	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö
Rakentaminen	700	4 700
Kaivostoiminta ja louhinta	320	1 240

Kauppa sekä kuljetus ja varastointi

Vähittäiskauppa, tukkukauppa, agentuuritoiminta, moottoriajoneuvojen kauppa ja huolto, polttoaineen vähittäismyynti, maaliikenne, vesiliikenne, ilmaliikenne, varastointi ja liikennettä palveleva toiminta, posti- ja kuriiritoiminta

Kaupan liikevaihto kasvoi edellisvuodesta ja henkilöstömäärä pysyi ennallaan. Kuljetuksessa ja varastoinnissa liikevaihto kasvoi, mutta alan henkilöstömäärä aleni vuoden takaisesta.

Kaupan yritysten liikevaihto on 2,1 mrd. € ja henkilöstömäärä 6 500 henkilötyövuotta. Kuljetus- ja varastointialan yritysten liikevaihto on 480 milj. € ja henkilöstömäärä 3 900 henkilötyövuotta.

Liikevaihto

Matkailun kasvu on lisännyt kysyntää kaupan alalla. Erityisesti Venäjältä suuntautuvalla ostosmatkailun lisääntymisellä on ollut positiivinen vaikutus alan kehitykseen. Kaupan liikevaihdon trendin kehitys vaihteli viime vuoden alkupuolella niin Lapissa kuin koko maassa huhtikuun alussa voimaan tulleen autoveron muutoksen vaikutuksesta. Vuoden loppupuolella alan liikevaihto kääntyi Lapissa taas kasvuun. Vuoden takaiseen verrattuna kaupan liikevaihto oli vuoden jälkimmäisellä puoliskolla keskimäärin 2 % korkeammalla tasolla. Vuodesta 2008 alkuun liikevaihto on kasvanut 13 %. Tukkuhinnat ovat nousseet viiden vuoden takaisesta 10 % ja kuluttajahinnat 8 %. Koko maassa kaupan liikevaihdon lasku jatkui viime vuoden loppupuolella. Valtakunnallisesti alan liikevaihto oli vuoden lopussa alle viiden vuoden takaisen tason.

Kaivostoiminnan ja matkailun kasvu ovat tuoneet lisäkysyntää kuljetustoiminnalle, mutta toisaalta teollisuuden taantuma on vähentänyt alan kysyntää. Kuljetus- ja varastointialan liikevaihdon kehitys oli vaihtelevaa viime vuoden alkupuolella. Vuoden alussa alan liikevaihto kasvoi vahvasti, mutta kääntyi toisella neljänneksellä jyrkkään laskuun. Vuoden loppupuolella kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihto oli taas vahvassa kasvussa. Edellisvuoden vastaavasta ajasta kasvua kertyi 4 %. Vuoteen 2008 nähden liikevaihto on kasvanut alalla 15 %, mikä on enemmän kuin kaikilla toimialoilla keskimäärin. Kuluttajahinnat ovat nousseet samana aikana 8 %. Valtakunnallisesti kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihto pysyi vuoden alun kasvun jälkeen ennallaan. Alan vuoden 2008 taantumien jälkeinen kehitys on ollut Lapissa koko maata selvästi vahvempaa.

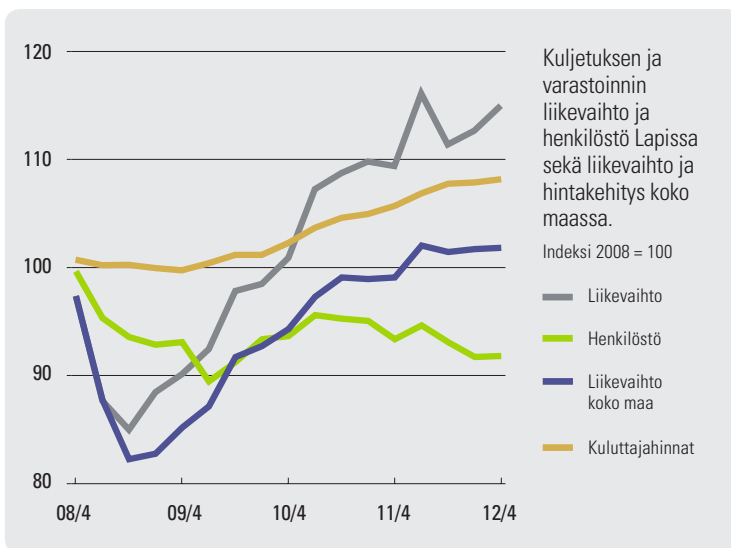
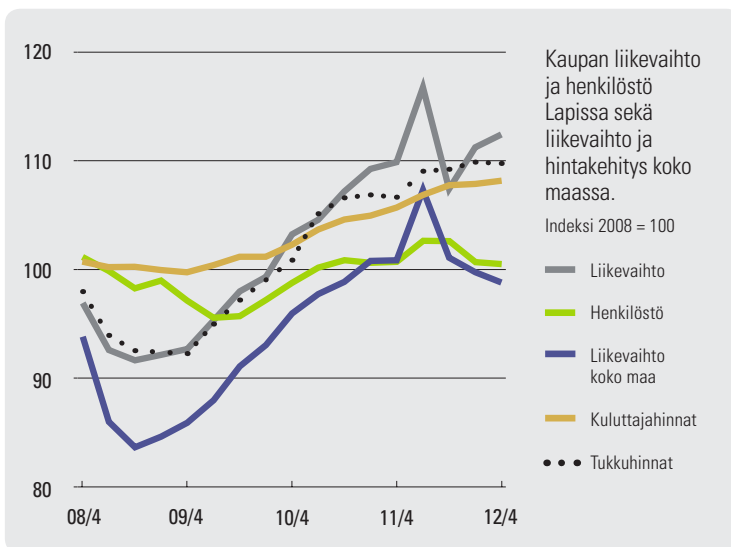
Henkilöstömäärä

Kaupan henkilöstömäärä laski hieman Lapissa viime vuoden kolmannella neljänneksellä, mutta pysyi vuoden lopussa ennallaan. Henkilöstömäärä pysyi vuoden jälkipuoliskolla edellisvuoden tasolla. Alan henkilöstömäärä oli vuoden lopussa myös viiden vuoden takaiseen nähden lähes ennallaan.

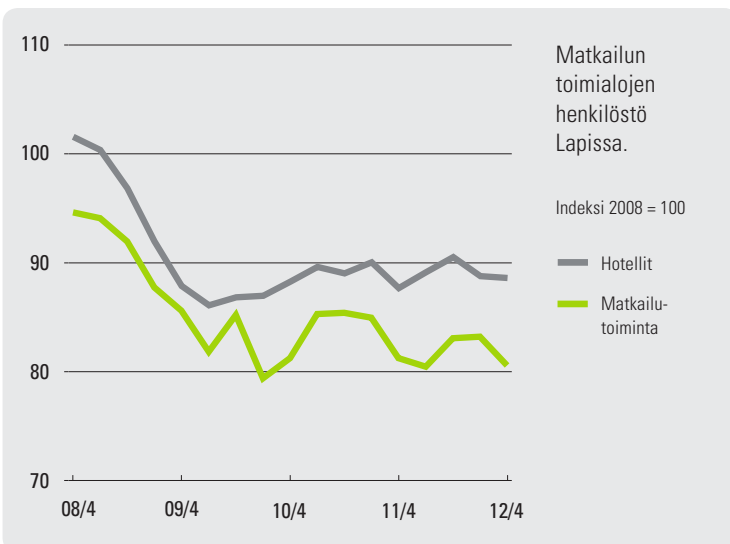
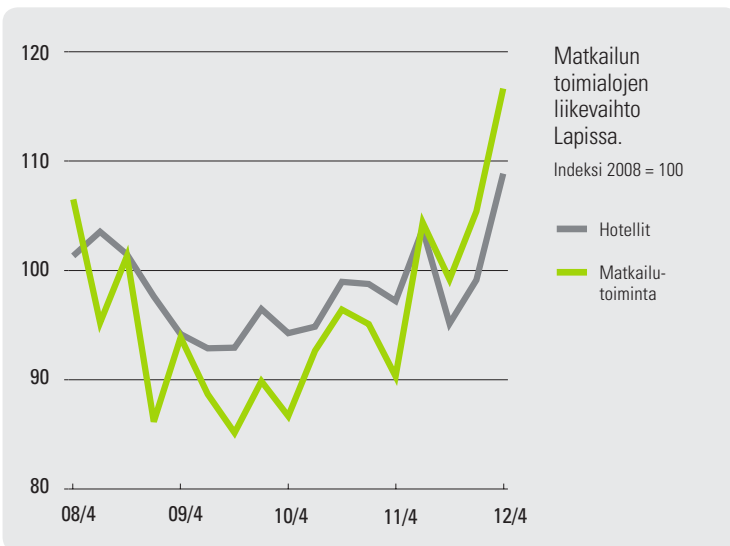
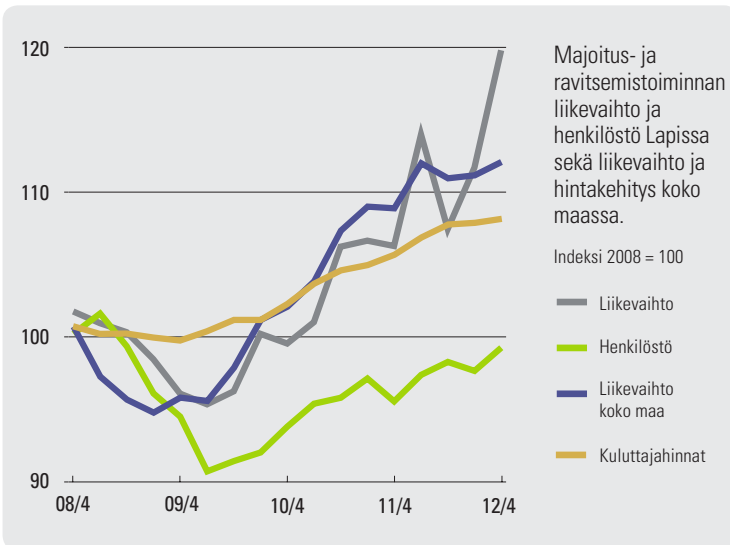
Lapin kuljetus- ja varastointialan henkilöstömäärä laski viime vuoden toisella ja kolmannella neljänneksellä, mutta vuoden lopussa lasku pysähtyi. Edellisvuoteen verrattuna henkilöstömäärä oli vuoden loppupuolella vajaat 3 % alemmalla tasolla. Vuodesta 2008 alkuun henkilöstömäärä on supistunut 8 %.

Lapin kauppa sekä kuljetus ja varastointi 2012

Toimiala	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö
Kauppa	2 060	6 500
Kuljetus ja varastointi	480	3 900

Matkailu on ollut viime vuosina Lapin keskeinen kasvuala. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan yritysten liikevaihto kasvoi vahvasti loppuvuonna.

Majoitus- ja ravitsemisalan yritysten liikevaihto on Lapissa noin 330 milj. € ja henkilöstömäärä 3 320 henkilötyövuotta. Hotellien ja vastaavien majoitusliikkeiden osuus on 140 milj. € ja 1190 henkilötyövuotta. Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien sekä huvi- ja virkistystoiminnan liikevaihto on Lapissa 120 milj. € ja henkilöstömäärä 780 henkilötyövuotta.

Liikevaihto

Majoitus- ja ravitsemisalan liikevaihdon kehitys oli viimeisen vuoden aikana hyvin vaihtelevaa. Alan liikevaihdon trendi kasvoi voimakkaasti viime vuoden alussa, mutta laski lähes saman verran vuoden toisella neljänneksellä. Vuoden loppupuolella majoitus- ja ravitsemisalan liikevaihto oli taas erittäin voimakkaassa kasvussa. Edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna liikevaihto oli alalla noin 9 % korkeammalla tasolla. Vuodesta 2008 kasvu on kertynyt viidennes, mikä on Lapin päätoimialoista eniten. Kuluttajahinnat ovat nousseet viiden vuoden takaisesta 8 %. Alan liikevaihdon kasvu on ollut viime vuosina vahvaa myös koko maassa, mutta vuoden 2012 aikana kehitys oli vahvempaa Lapissa.

Tarkemman seurannan kohteena katsauksessa ovat hotellit ja muut majoitusliikkeet sekä matkailutoiminta (matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta, huvi- ja virkistystoiminta). Sekä hotellien että matkailutoiminnan liikevaihdon viimeaikainen kehitys on vastannut majoitus- ja ravitsemistoiminnan päätoimialan kehitystä. Hotellien liikevaihto kasvoi loppuvuoden aikana 6 % ja matkailussa lähes viidenneksen. Vuodesta 2008 matkailutoiminta on kasvanut 17 % ja hotellien liikevaihto 9 %.

Henkilöstömäärä

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan henkilöstömäärä pysyi viime vuoden alkupuolen kasvun jälkeen ennallaan kolmannella neljänneksellä, mutta kääntyi taas loivaan kasvuun vuoden lopussa. Vuotta aikaisempaan verrattuna henkilöstömäärä oli alalla loppuvuonna 2 % korkeampi. Viiden vuoden takaiseen nähden alan henkilöstömäärä oli vuoden lopussa vajaan prosentin alemmalla tasolla. Hotellien henkilöstömäärä oli loppuvuonna edellisvuoden tasolla. Matkailutoiminnan henkilöstömäärä supistui 3 % vuoden takaisesta. Kummallakaan alalla henkilöstömäärä ei ole toipunut vuoden 2009 laskusta.

Lapin matkailu 2012

Toimiala	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö
Majoitus- ja ravitsemisala	330	3 320
Hotellit	140	1 190
Matkailutoiminta	120	780

Palvelut liike-elämälle ja kotitalouksille

Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, hallinto- ja tukipalvelutoiminta, ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta, tietopalvelutoiminta, luovien toimialojen yritysryhmä, yksityiset terveys- ja sosiaalipalvelut

Palveluja liike-elämälle tuottavien yritysten liiketoiminta pysyi loppuvuonna suunnilleen edellisvuoden tasolla. Tietojenkäsittelypalvelualan ja luovien alojen liiketoiminta oli vuotta aikaisempaan verrattuna laskussa. Terveys- ja sosiaalipalveluiden henkilöstömäärä kääntyi laskuun.

Liike-elämän palveluja tuottavien yritysten liikevaihto on Lapissa noin 330 milj. € ja henkilöstömäärä 6 440 henkilötyövuotta.

Liikevaihto

Liike-elämän palveluiden liikevaihdon vahva kasvu pysähtyi vuoden 2011 lopussa, ja vuonna 2012 alan kehitys oli vaihtelevaa. Viimeisen puolen vuoden aikana alan liikevaihdon trendi laski hieman vuoden kolmannella neljänneksellä, mutta kääntyi loivaan kasvuun vuoden lopussa. Vuoden takaiseen verrattuna liikevaihto supistui alalla vajaan prosentin. Vuodesta 2008 alan liikevaihto on kasvanut 18 % eli selvästi enemmän kuin kaikilla toimialoilla keskimäärin. Kuluttajahinnat ovat nousseet samana aikana 8 %. Koko maassa liike-elämän palveluiden liikevaihto kasvoi vahvasti vielä viime vuoden alussa, mutta pysyi sen jälkeen lähes ennallaan.

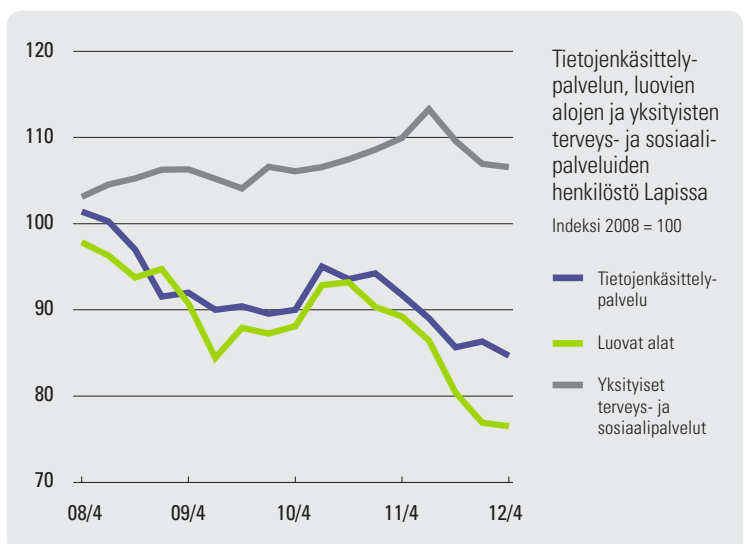
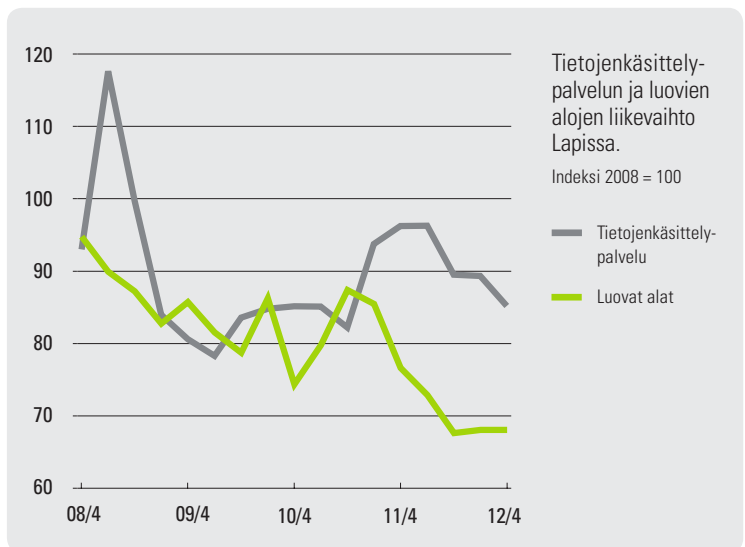
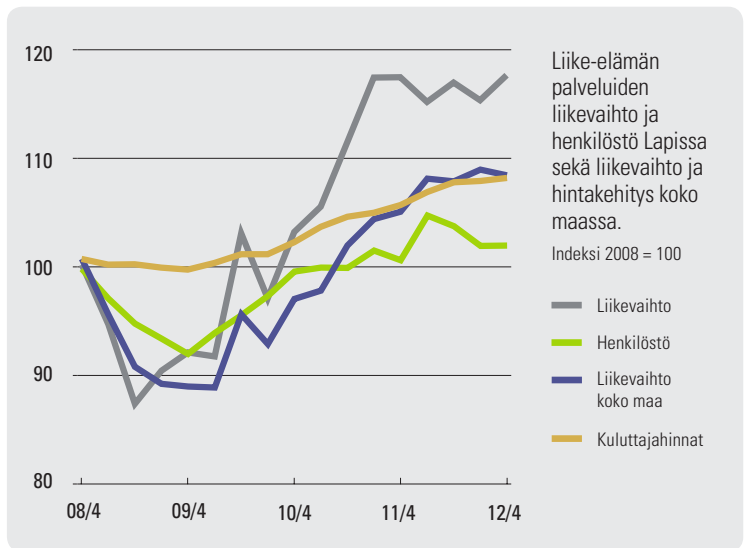
Tietojenkäsittelypalveluyritysten liikevaihto kääntyi laskuun viime vuoden alkupuolella. Alan liikevaihdon lasku pysähtyi vuoden kolmannella neljänneksellä, mutta jatkui taas vuoden lopussa. Luovien alojen yritysryhmän liikevaihto laski jyrkästi viime vuoden alkupuolella. Vuoden kolmannella neljänneksellä lasku kuitenkin pysähtyi, ja alan liikevaihto pysyi ennallaan myös vuoden lopussa. Liikevaihto oli vuoden lopussa tietojenkäsittelypalvelualalla 15 % ja luovilla aloilla lähes kolmanneksen viiden vuoden takaista alemmalla tasolla.

Henkilöstömäärä

Liike-elämän palveluiden henkilöstömäärä kääntyi lievään laskuun viime vuoden toisella neljänneksellä. Henkilöstömäärän trendin lasku pysähtyi kuitenkin vuoden lopussa. Edellisvuoden vastaavaan aikaan verrattuna alan henkilöstömäärä oli vuoden alun vahvan kasvun myötä noin prosentin korkeampi. Vuoteen 2008 nähden henkilöstömäärän trendi oli 2 % korkeammalla tasolla. Tietojenkäsittelypalveluyritysten henkilöstömäärä oli loppuvuonna keskimäärin 8 % ja luovien alojen 15 % vuoden takaista alempi. Sekä tietojenkäsittelypalvelualalla että luovilla aloilla henkilöstömäärä on selvästi alle viiden vuoden takaisen tason. Yksityisten terveys ja sosiaalipalveluiden henkilöstömäärän trendi kasvoi voimakkaasti vuonna 2011 ja vielä vuoden 2012 alussa, mutta kääntyi sen jälkeen laskuun. Vuotta aikaisempaan verrattuna alan henkilöstömäärä oli 2 % alemmalla tasolla. Vuodesta 2008 kasvua on kuitenkin kertynyt 7 %.

Lapin liike-elämän palvelut ja yksityiset terveys- ja sosiaalipalvelut 2012

Toimiala	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö
Liike-elämän ja kotitalouksien palvelut yhteensä	330	6 440
Tietojenkäsittelypalvelu	23	300
Luovat alat	140	150
Yksityiset terveys- ja sosiaalipalvelut	-	1 460

Metsäklusterin liikevaihto kasvoi edellisvuodesta. Kasvuyritysten kehitys notkahti, ja myös kylmäalan liikevaihto laski vuoden takaisesta.

Lapin metsäklusteri koostuu metsätalouden, sahatavaran, paperin ja paperi- ja kartonkituotteiden valmistuksen ja huonekalujen valmistuksen yrityksistä sekä valmistalotehtaista. Klusterin liikevaihto on 1 450 milj. € ja henkilöstömäärä 3 390 henkilötyövuotta. Lapin kasvuyritysten liikevaihto on 870 milj. € ja henkilöstö 4 720 työvuotta. Kylmä- ja talviteknologian yritysryhmän liikevaihto on 230 milj. € ja henkilöstömäärä 680 työvuotta.

Liikevaihto

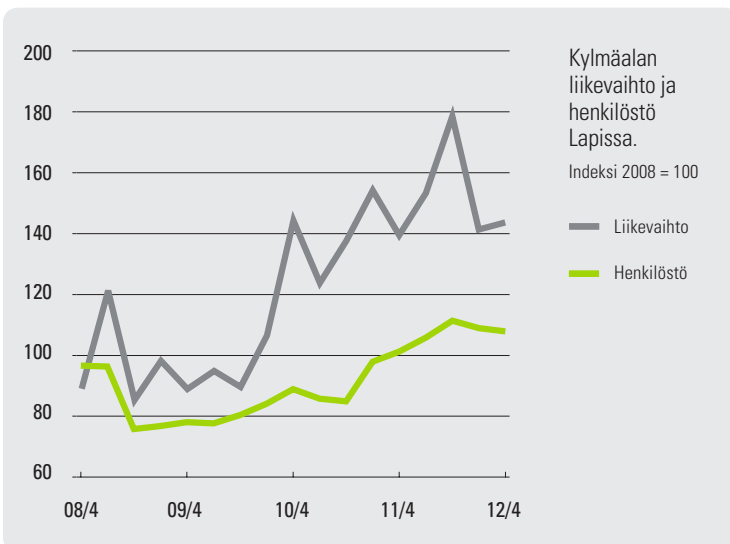
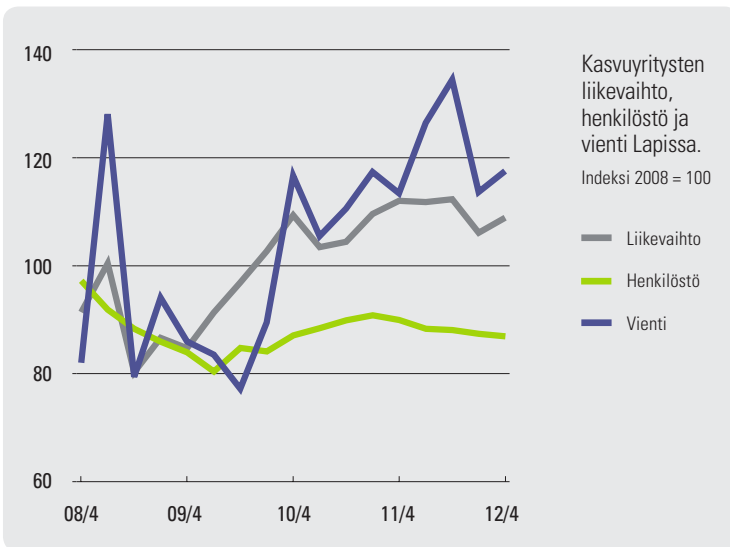
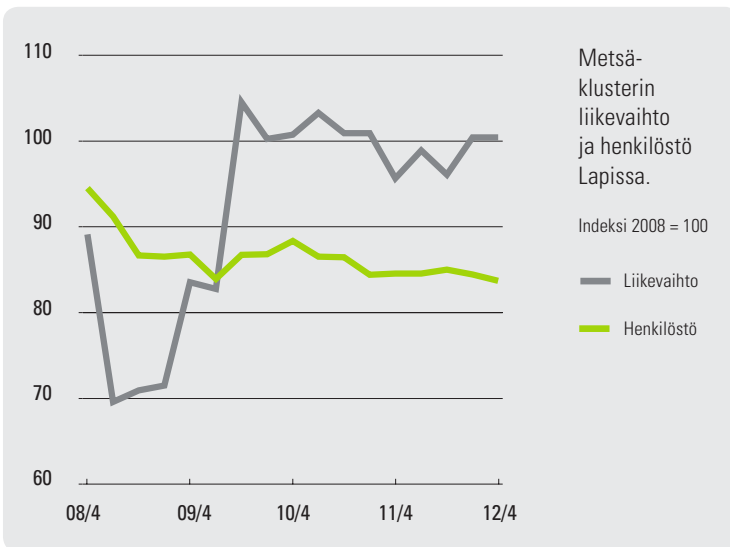
Metsäklusterin liikevaihdon trendi saavutti vuonna 2010 huippuvuoden 2008 tason ja on sen jälkeen pysynyt yksittäisten vuosineljännesten heilahteluista huolimatta suunnilleen samalla tasolla. Edellisvuoden loppupuoleen verrattuna liikevaihto oli alalla 2 % korkeammalla tasolla. Lapin kasvuyritysten vientiveton kasvu notkahti viime vuoden kolmannella neljänneksellä. Yritysryhmän liikevaihdon trendi kääntyi taas kasvuun vuoden lopussa, mutta vuoden takaiseen verrattuna liikevaihto jäi silti loppuvuonna 3 % alemmalle tasolle. Vuoteen 2008 nähden kasvuyritysten liikevaihto on kasvanut 9 %. Kylmä- ja talviteknologia on ollut viime vuosina yksi maakunnan vahvoista kasvualoista. Viime vuoden loppupuolella alan liikevaihto kääntyi kuitenkin laskuun edellisvuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Laskua edellisvuodesta oli 3 %. Viiden vuoden takaiseen nähden alan liikevaihto oli silti edelleen yli 40 % korkeammalla tasolla.

Henkilöstömäärä

Lapin metsäklusterin henkilöstömäärä on jäänyt selvästi alle vuoden 2008 tason. Viime vuonna klusterin henkilöstömäärä pysyi suunnilleen ennallaan. Kasvuyritysten henkilöstömäärä kääntyi laskuun vuoden takaiseen verrattuna. Myös kasvuyritysten henkilöstömäärä on jäänyt kauas viiden vuoden takaisesta tasosta. Kylmäalan henkilöstömäärän trendi kasvu oli vahvaa vuoden 2011 lopulla ja kasvu jatkui viime vuoden alkupuolella. Loppuvuonna trendi kääntyi loivaan laskuun, mutta edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna kasvu kertyi yli 9 %. Vuoden 2008 tasoon nähden alan liikevaihto oli vuoden lopussa 8 % korkeampi.

Lapin yritysryhmät 2012

Toimiala	Liikevaihto, milj.€	Henkilöstö
Metsäklusteri	1 450	3 390
Kasvuyritykset	870	4 720
Kylmäala	230	680

Rovaniemen seutukunta

Rovaniemi, Ranua

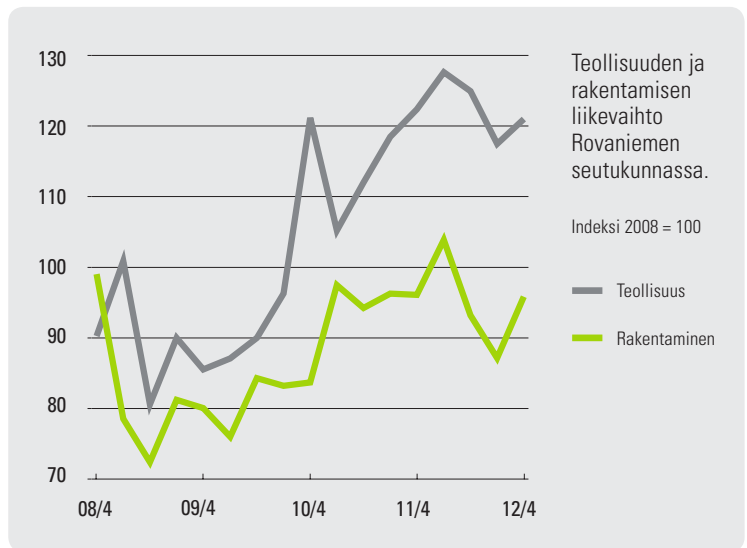
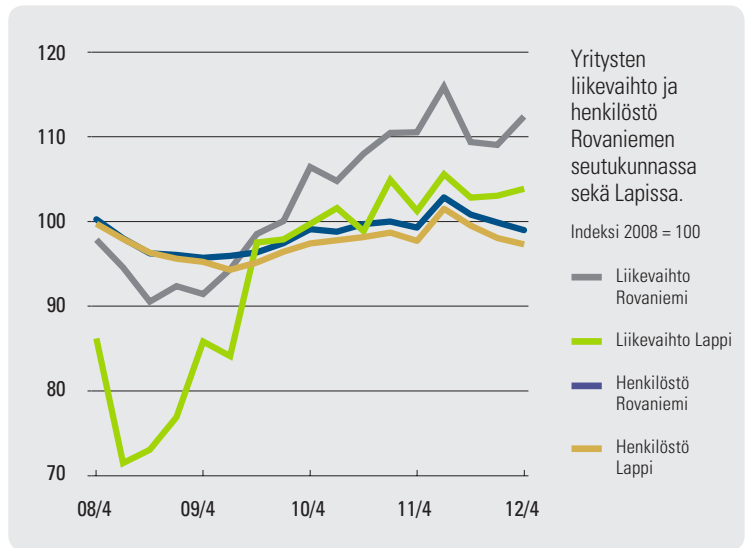
Matkailun ja kaupan myönteinen kehitys veti Rovaniemen seudun liikevaihdon kasvuun vuoden loppupuolella. Teollisuuden merkitys seudulle on kasvanut.

Rovaniemen seudun asukasluku on 65 100. Alueella on noin 27 500 työpaikkaa.

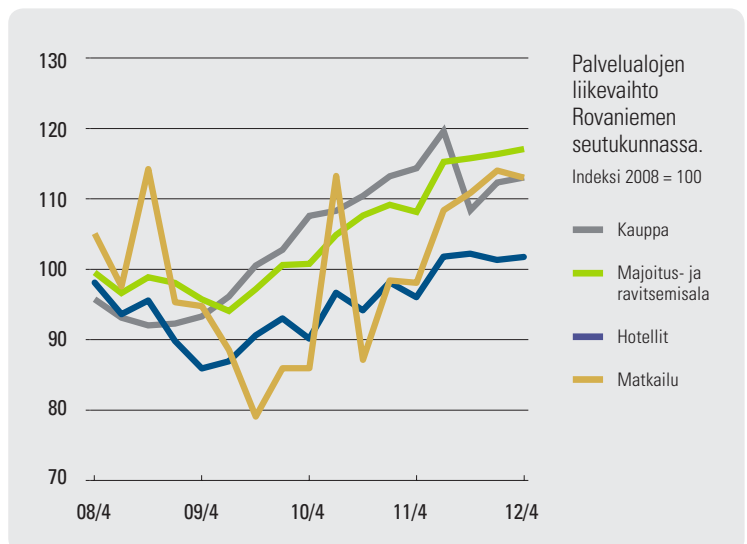
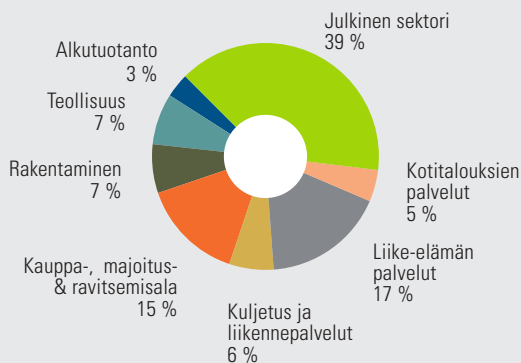
Rovaniemen seutukunnan yli kaksi vuotta jatkunut lähes yhtäjaksoinen liikevaihdon kasvu notkahti viime vuoden toisella neljänneksellä. Seudun yritysten liikevaihdon trendi kääntyi kuitenkin taas kasvuun vuoden lopussa. Loppuvuoden aikana liikevaihto oli seudulla keskimäärin samalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Vuoteen 2008 nähden liikevaihto oli seudulla viime vuonna noin 12 % korkeammalla tasolla. Rovaniemen seudun yritysten henkilöstömäärän trendi noudattaa koko maakunnan henkilöstömäärän kehityksen trendiä. Molemmilla alueilla henkilöstömäärä kääntyi viime vuoden alun kasvun jälkeen laskuun vuoden loppupuolella. Vuoden takaiseen nähden henkilöstömäärä pysyi ennallaan. Seudun henkilöstömäärä oli loppuvuonna myös viiden vuoden takaiseen verrattuna samalla tasolla.

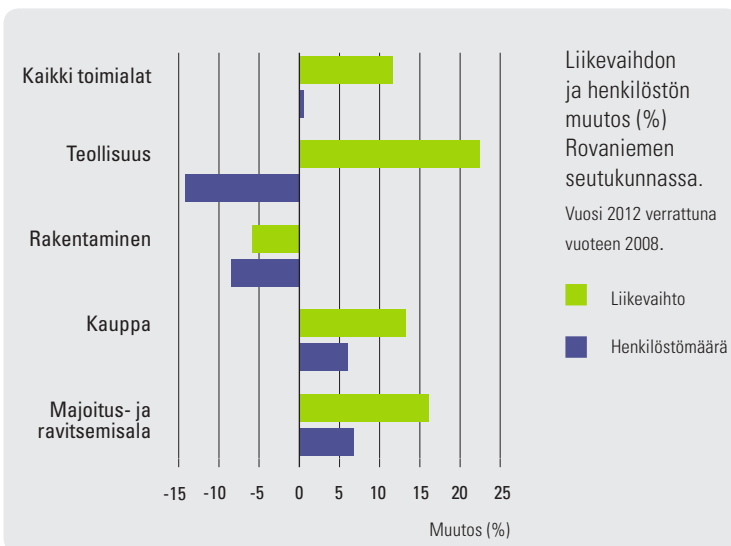
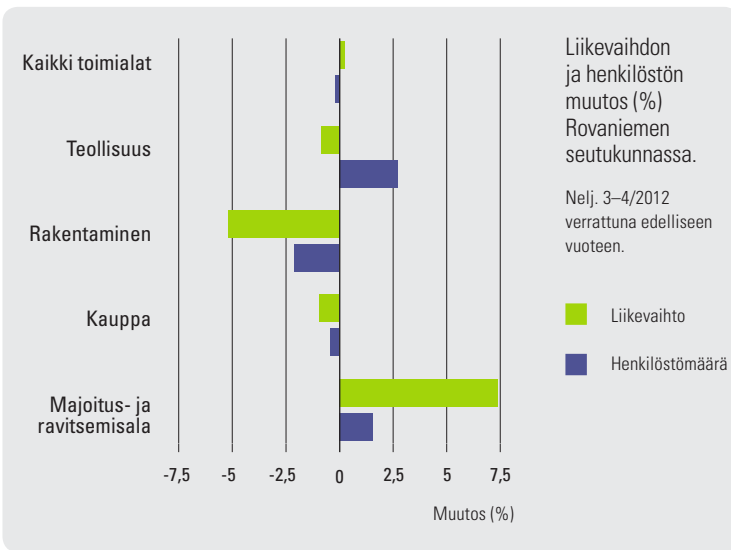
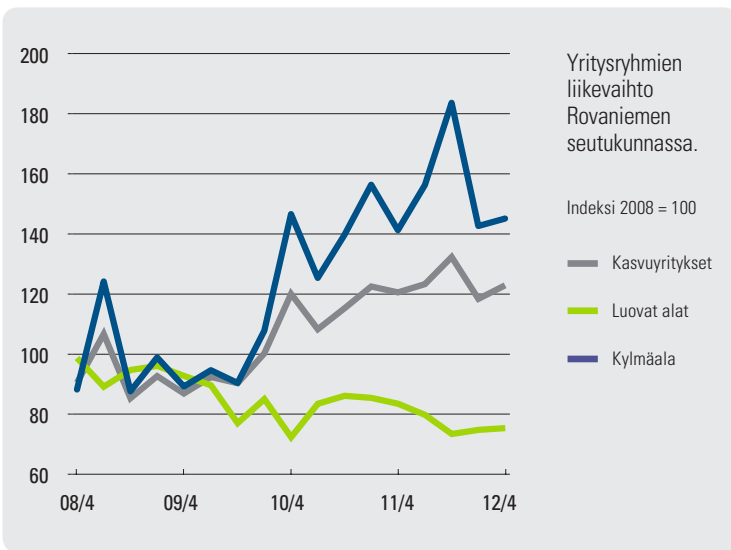
Rovaniemen seutukunnan yritysten loppuvuoden liikevaihdon kasvu perustui majoitus- ja ravitsemisalalan ja matkailutoiminnan vahvaan kehitykseen. Muilla toimialoilla liikevaihto laski vuoden takaiseen verrattuna. Liikevaihto laski päätoimialoista eniten rakentamisessa, jossa laskua edellisvuodesta oli 5 %. Teollisuudessa ja kaupan alalla liikevaihto laski noin prosentin. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan liikevaihto kasvoi edellisvuodesta reilut 7 %. Henkilöstömäärä kasvoi vuotta aiemmasta teollisuudessa ja majoitus- ja ravitsemistoiminnassa. Teollisuusyritysten henkilöstömäärä kasvoi vajaat 3 % ja majoitus- ja ravitsemisalalla noin 2 %. Rakentamisessa henkilöstömäärä supistui 2 % ja kaupassa puoli prosenttia.

Rovaniemen seutukunnan viime vuosina vahvimmin kasvanut päätoimiala on ollut teollisuus. Alan liikevaihto on kasvanut 23 % vuodesta 2008. Majoitus- ja ravitsemisalalla kasvua on kertynyt 16 % ja kaupan alalla 13 %. Rakentamisessa liikevaihto on supistunut 6 %. Teollisuuden henkilöstömäärä on 14 % alemmalla tasolla kuin vuonna 2008. Rakentamisen alalla laskua on ollut 8 %. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan henkilöstömäärä on kasvanut 7 % ja kaupan alan 6 %.

Päätoimialojen osuus Rovaniemen seutukunnan työpaikoista.

Rovaniemen seudun yritysryhmät

Rovaniemen seudun kasvuyritysten liikevaihdon trendi kasvoi vahvasti viime vuoden alkupuolella. Liikevaihto laski jyrkästi toisella ja kolmannella neljänneksellä, mutta kääntyi taas kasvuun vuoden lopussa. Vuotta aikaisempaan verrattuna yritysryhmän liikevaihto oli puoli prosenttia alemmalla tasolla. Seudun kasvuyritysten kehitys on ollut vahvaa: viiden vuoden takaiseen verrattuna yritysryhmän liikevaihdon taso oli viime vuonna lähes neljänneksen korkeampi.

Myös kylmä- ja talvitekniikan yritysten liikevaihdon trendi notkahti viime vuoden kolmannella neljänneksellä. Vuoden lopussa alan liikevaihdon trendi oli loivassa kasvussa. Edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna liikevaihto oli kuitenkin alalla 3 % alemmalla tasolla. Kylmä- ja talvitekniikka-ala on ollut seudun viime vuosina vahvimmin kasvanut ala. Vuoteen 2008 nähden alan liikevaihto oli viime vuonna yli 50 % korkeammalla tasolla.

Luovien alojen liikevaihdon trendi kääntyi laskuun vuoden 2011 lopulla ja lasku kiihtyi viime vuoden alkupuolella. Vuoden jälkipuolella luovien alojen liikevaihdon trendi oli loivassa kasvussa. Vuoden takaiseen verrattuna liikevaihto oli kuitenkin loppuvuonna edelleen 11 % alemmalla tasolla. Vuoden 2008 tasoon nähden luovien alojen yritysten liikevaihto oli viime vuonna neljänneksen alempi.

Rovaniemen seutukunnan avainluvut 2012

Väestö vuoden lopussa	65 100
Työpaikat	27 500
Yritysten toimipaikat	3 200

Rovaniemen seudun yritystoiminta 2012

Toimiala	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö
Kaikki toimialat	2 400	23 500
Teollisuus	360	1 300
Rakentaminen	300	1 900
Kauppa	840	2 600
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	90	950
Hotellit	36	-
Matkailutoiminta	32	-
Kasvuyritykset	350	1 300
Luovat yritykset	10	70
Kylmä- ja talvitekniikka	220	630

Kemi-Tornion seutukunta

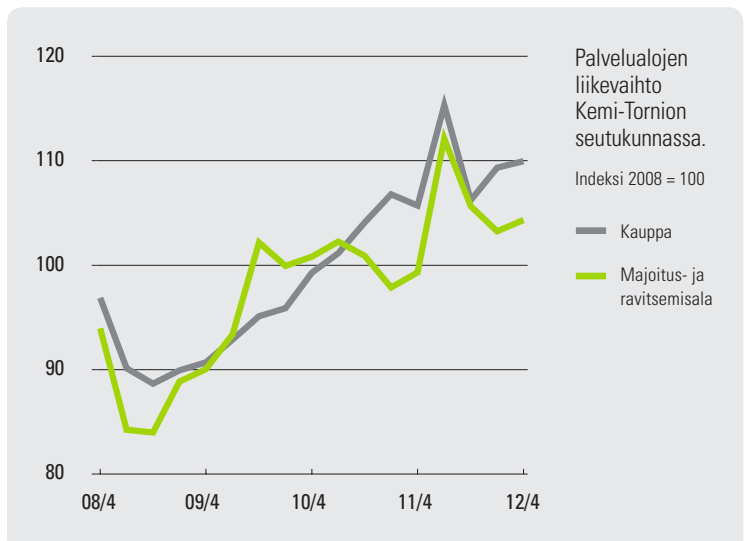
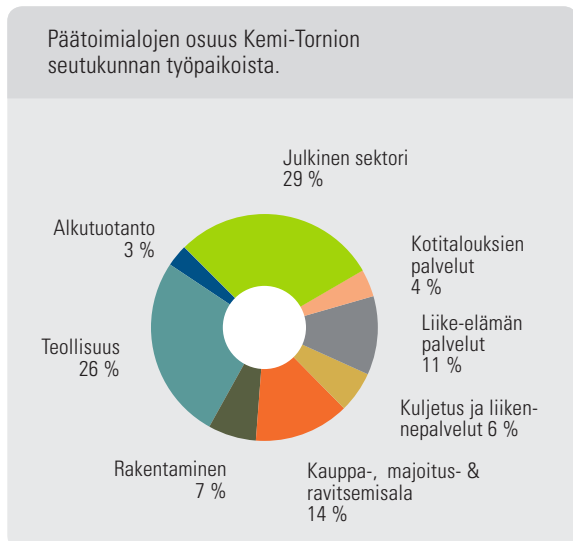
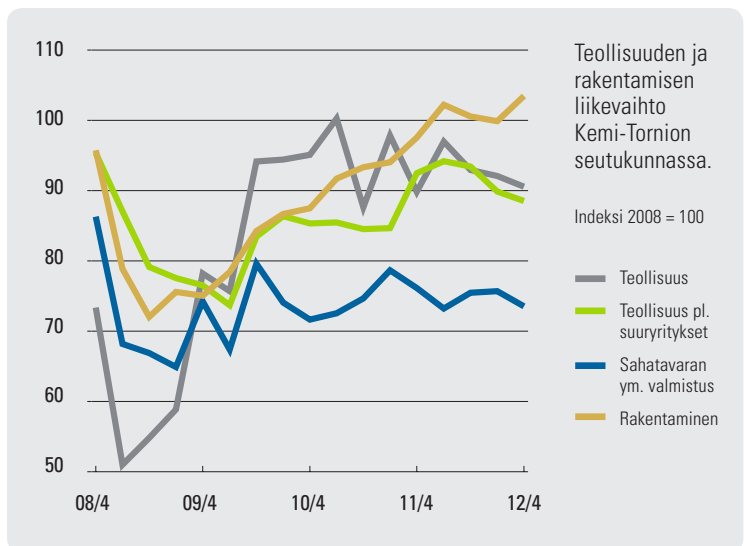
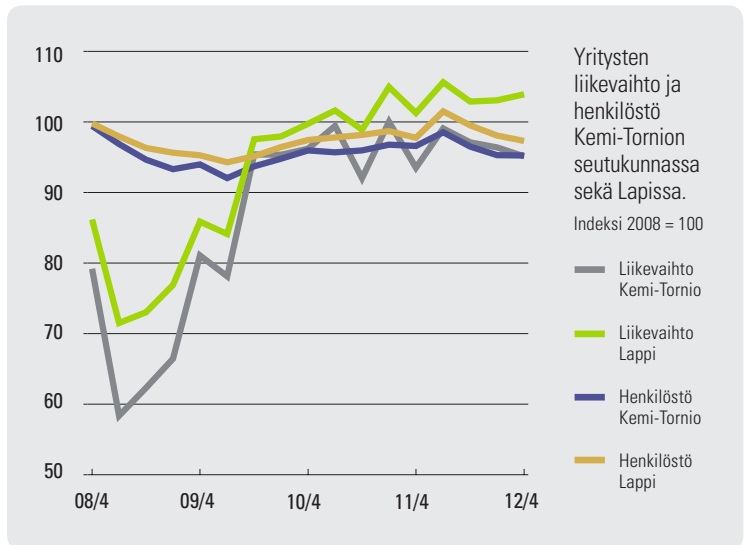
Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola, Tornio

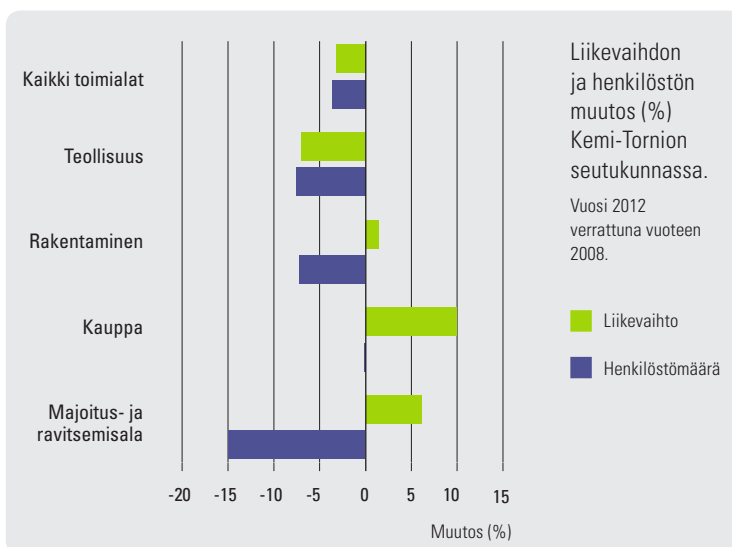
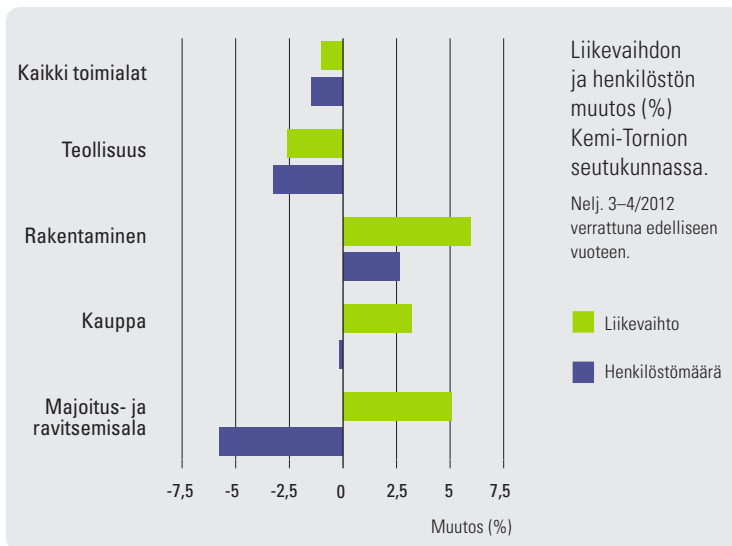
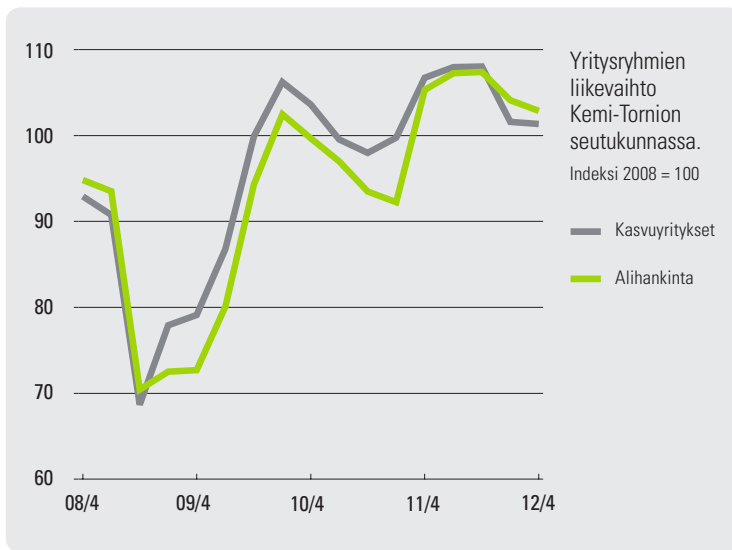
Kemi-Tornion seudun liiketoiminnan kehitys noudattaa metsä- ja metallialan suurteollisuuden suhdannevaihte- luita. Vuoden loppupuolella seudun liikevaihto oli loivas- sa laskussa.

Kemi-Tornion seudun asukasluku on 60 100. Alueella on noin 23 700 työpaikkaa. Teollisuuden osuus Kemi-Tornion seudun yritysten liike- vaihdosta on noin kolme neljäsosaa, joten teollisuus hallitsee seudun liikevaihdon kehitystä. Kuten koko maakunnassa, myös Kemi-Tornion seudulla yritysten yhteenlasketun liikevaihdon kehitys on ollut vaihtelevaa. Kun Lapin liikevaihto kääntyi viime vuoden lop- pupuolella loivaan kasvuun, Kemi-Tornion seudulla liikevaihdon trendi oli edelleen lievässä laskussa. Edellisvuoden vastaavaan ai- kaan verrattuna liikevaihto oli prosenttin alemmalla tasolla. Vuodes- ta 2008 seudun liikevaihto on supistunut noin 3 %. Seudun yritys- ten henkilöstömäärän trendin lasku pysähtyi viime vuoden lopus- sa. Vuoden takaiseen nähden henkilöstömäärä oli reilun prosentin alempi. Viiden vuoden takaisesta henkilöstömäärä on laskenut seu- dulla 5 %.

Vaikka yritysten yhteenlaskettu liikevaihto supistui Kemi-Tornion seudulla edellisvuoden vastaavaan aikaan nähden, liikevaihto kasvoi vuoden takaisesta teollisuutta lukuun ottamatta seudun kaikilla päätoi- mialoilla. Nopeinta kasvu oli loppuvuonna rakentamisessa, jossa kas- vua kertyi 6 % edellisvuodesta. Kuljetuksessa ja varastoinnissa liike- vaihto kasvoi vuoden takaisesta 5 % ja kaupassa 3 %. Teollisuudessa liikevaihto supistui 3 %. Henkilöstömäärä kasvoi vuotta aikaisemmasta loppuvuoden aikana vain rakentamisessa, jossa kasvua kertyi vajaat 3 %. Kaupassa henkilöstömäärä pysyi lähes ennallaan. Kuljetuksessa ja varastoinnissa henkilöstömäärä laski loppuvuoden aikana 6 % ja teolli- suudessa 3 % suhteessa edellisen vuoden vastaavaan aikaan.

Kaikkien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto oli viimeksi kuluneen vuoden aikana alemmalla tasolla kuin vuonna 2008 siitä huolimatta, et- tä toimialoista ainoastaan teollisuudessa liikevaihto on supistunut viiden vuoden takaisesta. Kaupan liikevaihto on kasvanut seudulla 10 %, kulje- tuksen ja varastoinnin 6 % sekä rakentamisen 2 %. Teollisuuden liikevaiht- o on supistunut 7 %. Kemi-Tornion useimpien päätoimialojen henkilöstö- määrä on supistunut viiden vuoden takaisesta. Kuljetuksessa ja varastoin- nissa laskua on ollut 15 % sekä teollisuudessa ja rakentamisessa 7 %. Kaupan alalla liikevaihto on pysynyt vuoteen 2008 verrattuna ennallaan.

Kemi-Tornion seudun yritysryhmät

Kemi-Tornion kasvuyritysten liikevaihdon trendi kasvoi loivasti viime vuoden alkupuolella, mutta kääntyi jyrkkään laskuun vuoden kolmannella neljänneksellä. Vuoden lopussa lasku kuitenkin pysähtyi. Edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna yritysryhmän liikevaihto oli vajaat 2 % alemmalla tasolla. Viime vuoden alkupuolen aikana seudun kasvuyritysten liikevaihdon trendi oli jo 8 % vuoden 2008 tasoa korkeammalla, mutta laski loppuvuonna lähelle viiden vuoden takaista tasoa. Kasvuyritysten ja teollisuuden alihankintayritysten ryhmiin kuuluu osittain samoja yrityksiä, mistä syystä ryhmien kehitystä kuvaavat käyrät ovat yhteneväisiä. Molemmat yritysryhmät ovat myös vahvasti riippuvaisia viennin kehityksestä.

Myös teollisuuden alihankinta ja palvelut -ryhmään kuuluvien yritysten liikevaihdon kasvu hidastui viime vuoden alkupuolella ja kääntyi laskuun vuoden kolmannella neljänneksellä. Yritysryhmän liikevaihdon lasku jatkui vuoden lopussa. Vuoden takaiseen nähden alihankintayritysten liikevaihto oli 5 % korkeampi. Myös viiden vuoden takaiseen nähden yritysryhmän liikevaihto pysyi loppuvuoden laskusta huolimatta selvästi korkeammalla tasolla.

Kemi-Tornion seutukunnan avainluvut 2012

Väestö vuoden lopussa	60 100
Työpaikat	23 700
Yritysten toimipaikat	3 000

Kemi-Tornion seudun yritystoiminta 2012

Toimiala	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö
Kaikki toimialat	5 800	22 100
Teollisuus	4 300	5 900
Teollisuus pl. suuryritykset	420	2 400
Sahatavaran valmistus	140	480
Rakentaminen	250	1 600
Kauppa	650	2 000
Kuljetus- ja varastointi	190	1 300
Kasvuyritykset	350	2 100
Alihankinta	310	2 200

Lapin maakunnan muut seutukunnat

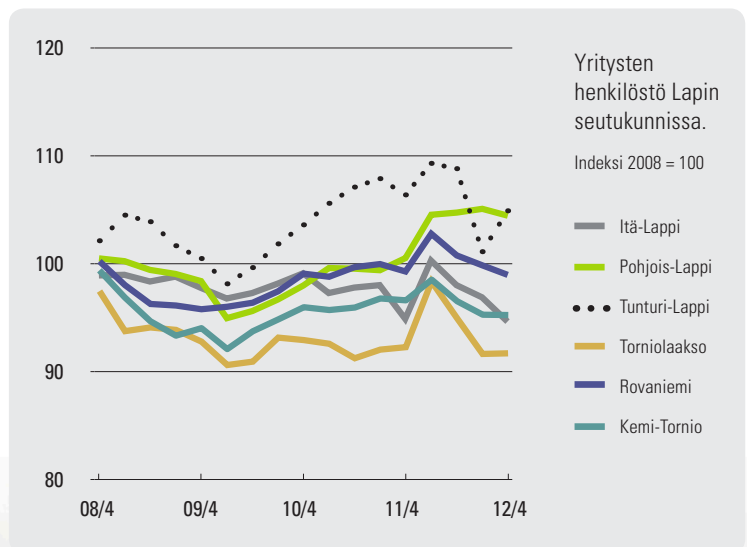
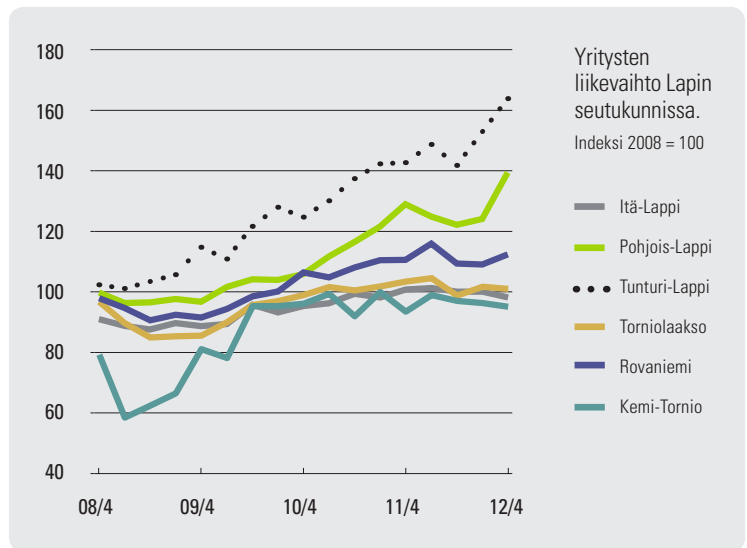
Lapin kaivostoiminta- ja matkailuvetoisten seutukuntien kehitys on erkaantunut maakunnan muiden seutukuntien kehityksestä.

Tunturi-Lapin seutukunnan yritysten liikevaihto lähti vahvaan kasvuun vuonna 2009. Liikevaihdon kasvu on ollut seudulla lähes yhtäjaksoista ja kasvu jatkui toisen neljänneksen notkahdusta lukuun ottamatta myös viime vuonna. Seudun vahva kehitys on perustunut kaivostoiminnan ja louhinnan sekä matkailutoiminnan vahvaan kehitykseen. Kaivosala ja matkailu ovat vetäneet yritysten liikevaihdon kasvuun myös Pohjois-Lapin seudulla. Pohjois-Lapin seudulla kehitys oli viime vuoden alkupuolella heikompaa, mutta liikevaihdon trendi kääntyi taas kasvuun vuoden lopussa. Tunturi-Lapin ja Pohjois-Lapin seutukuntien lisäksi yritysten liikevaihto oli selvästi yli viiden vuoden takaisen tason Rovaniemen seutukunnassa, jossa viime vuosien kasvun lähteenä ovat toimineet matkailu, kauppa ja teollisuus. Seudun liikevaihto kääntyi vuoden lopussa loivaan kasvuun. Itä-Lapin ja Torniolaakson seutukunnissa liikevaihdon trendi pysyi viime vuonna lähellä vuoden 2008 tasoa. Teollisuusvetoisena alueena Kemi-Tornion seutukunnan kehitys on poikennut maakunnan muiden seutukuntien kehityksestä. Seudun yritysten liikevaihto romahti vuonna 2008. Vaikka liikevaihto saavutti seudulla vuonna 2011 viiden vuoden takaisen tason, viime vuoden aikana liikevaihto oli jonkin verran alemmalla tasolla kuin vuonna 2008.

Myös henkilöstömäärän viimeaikainen kehitys on ollut vahvinta Tunturi-Lapin ja Pohjois-Lapin seuduilla. Näissä seutukunnissa henkilöstömäärä oli viime vuonna keskimäärin selvästi korkeammalla tasolla kuin vuonna 2008. Rovaniemen seudulla henkilöstömäärä oli suunnilleen viiden vuoden takaisella tasolla. Itä-Lapin, Torniolaakson ja Kemi-Tornion seutukunnissa henkilöstömäärä kävi viime vuoden alussa vuoden 2008 tasolla, mutta kääntyi sen jälkeen laskuun.

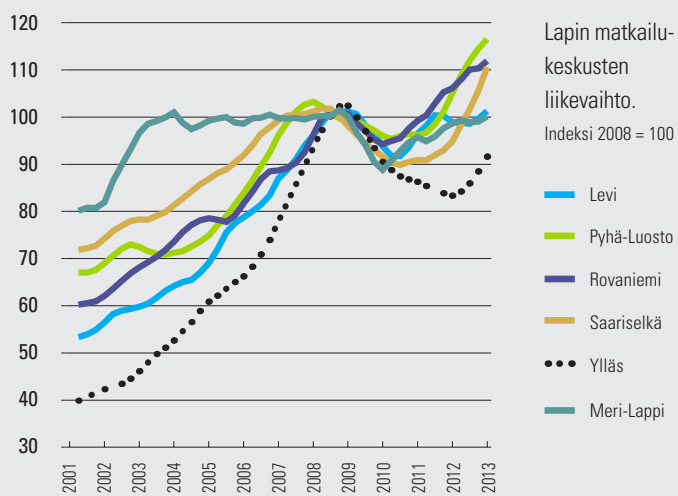
Lapin seutukuntien yritystoiminta 2012

Kaikki toimialat	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö
Itä-Lappi	315	5 200
Pohjois-Lappi	510	6 000
Tunturi-Lappi	730	5 600
Torniolaakso	230	2 400
Rovaniemi	2 400	23 500
Kemi-Tornio	5 800	22 100

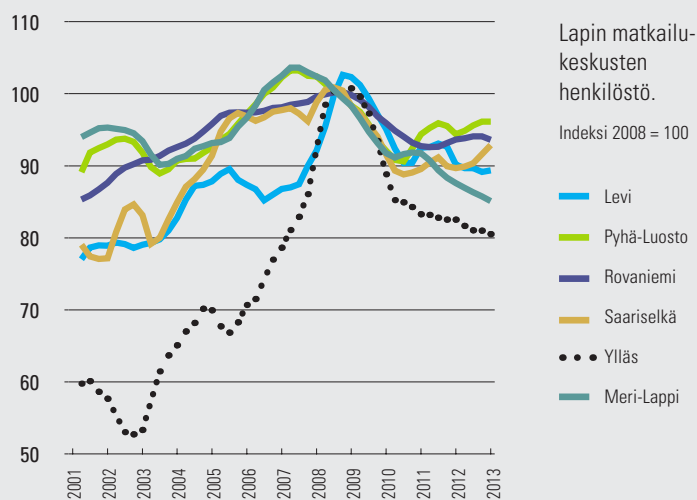
Lapin matkailukeskukset

Lapin suhdannekatsauksessa seurataan maakunnan alueella toimivan kuuden matkailukeskuksen – Levi, Pyhä-Luosto, Rovaniemi, Saariselkä, Ylläs ja Meri-Lappi – liiketoiminnan kehitystä. Matkailukeskusten rooli Lapin kasvuseutuina on kasvanut nopeasti.

Matkailukeskusten pidemmän aikavälin liikevaihdon kehitys on ollut positiivista, sillä kaikkien matkailukeskusten liikevaihto, sillä kaikkien matkailukeskusten liikevaihto on kasvanut huomattavasti vuosituhaten alusta. Useiden keskusten liikevaihto on myös selvästi yli vuoden 2008 tason. Vahvinta liikevaihdon kasvu vuodesta 2008 on ollut Pyhä-Luoston, Rovaniemen ja Saariselän matkailukeskuksissa. Liikevaihdoltaan suurimman matkailukeskuksen Levin liikevaihdon trendi ylitti viime vuoden lopussa viiden vuoden takaisen tason. Loppuvuoden kasvu oli vuoden takaiseen verrattuna voimakkainta Ylläksen ja Saariselän keskuksissa, joissa kasvua edellisvuodesta kertyi 14 %. Myös Pyhä-Luoston kasvu vuoden takaisesta oli yli kymmenyksen.

Kaikkien matkailukeskusten henkilöstömäärän trendi oli kasvava 2000-luvulla, mutta viime vuosina kehitys on ollut heikompaa. Lähimpänä viiden vuoden takaista tasoa henkilöstömäärä oli viime vuonna Pyhä-Luoston matkailukeskuksessa. Myös Rovaniemen ja Saariselän keskusten henkilöstömäärän taso on vähentynyt viime vuosina vähemmän kuin maakunnan alueella toimivissa matkailukeskuksissa keskimäärin. Edellisvuoden vastaavaan aikaan verrattuna henkilöstömäärä kasvoi viime vuoden loppupuolella ainoastaan Pyhä-Luoston ja Saariselän matkailukeskuksissa.

Lapin matkailukeskusten yritystoiminta 2012

Matkailukeskus	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö
Levi	81	680
Pyhä-Luosto	26	250
Rovaniemi	59	870
Saariselkä	55	510
Ylläs	48	330
Meri-Lappi	30	270

Katsaus Lapin yritysten kasvueroihin

Lapin yrityksistä puolet oli liikevaihdoltaan kasvavia ja puolet supistuvia vuonna 2012. Kolmannes yrityksistä kasvoi yli 15 %. Kasvatvat yritykset ovat avainasemassa maakunnan talouden kasvussa ja rakennemuutoksessa.

Yritysten jakautuminen kasvuluokkiin

Keskimääräiset luvut maakunnan yritysten liikevaihdon vuosittaisesta muutoksesta ei tuo esiin yritysten välisiä erittäin suuria eroja muutoksen suunnassa ja suuruudessa. Lapin yritykset jakautuivat lähes puoliksi liikevaihdon suhteen kasvaviin ja supistuviin yrityksiin vuonna 2012. Kolmannes yrityksistä kasvoi yli 15 % edellisvuodesta ja vajaa viidennes kasvoi alle 15 %. Vastaa- vasti suunnilleen runsaalla kolmanneksella yrityksistä liikevaihto väheni enemmän kuin 15 % ja vajaalla viidenneksellä vähennyistä oli alle 15 %.

Kasvatvat yritykset kompensoivat liikevaihtoa vähentäneiden yritysten negatiivisen vaikutuksen kokonaisliikevaihtoon. Kasvavien yritysten vaikutus Lapin yritysten kokonaiskasvuun oli 10 %, kun taas supistuvat yritykset saivat aikaan 8 %:n vähennyksen vuonna 2012. Näiden tekijöiden yhteisvaikutuksesta yritysten kokonaisliikevaihto kasvoi noin 2 %.

Vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä nopeasti (yli 15 %) kasvaneiden yritysten vaikutus kokonaiskasvuun oli todella suuri, ja niiden vetämänä koko yritystoiminnan liikevaihdon kasvu ylti yli 20 %:n nousuun. Sen jälkeen kasvavien ja supistuvien yritysten suhde tasaantui. Viimeisen kahden vuoden aikana nopeasti kasvaneet yritykset ovat vetäneet kokonaiskasvun positiiviseksi yhtä neljännestä lukuun ottamatta.

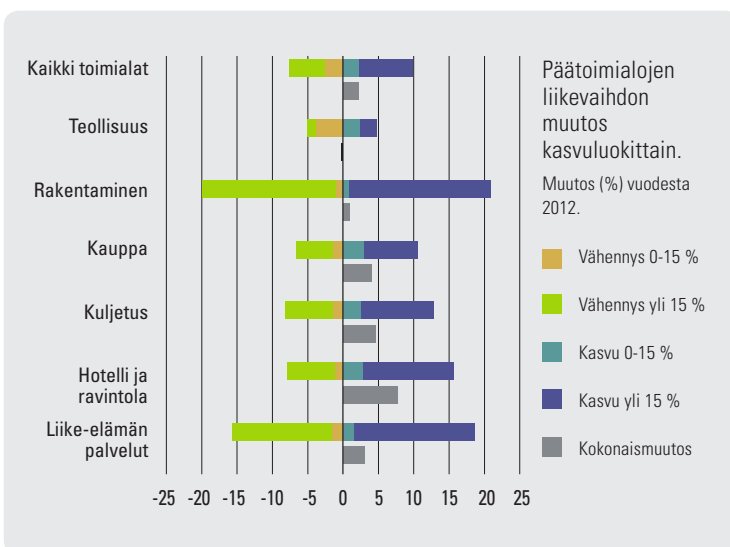
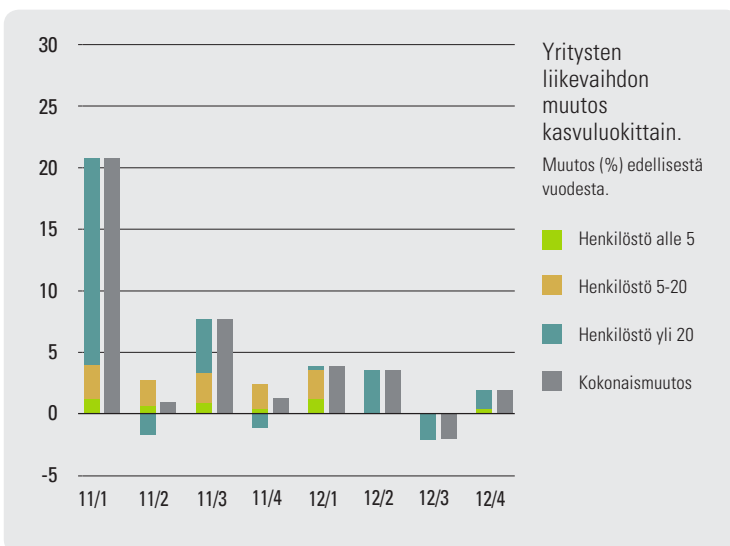
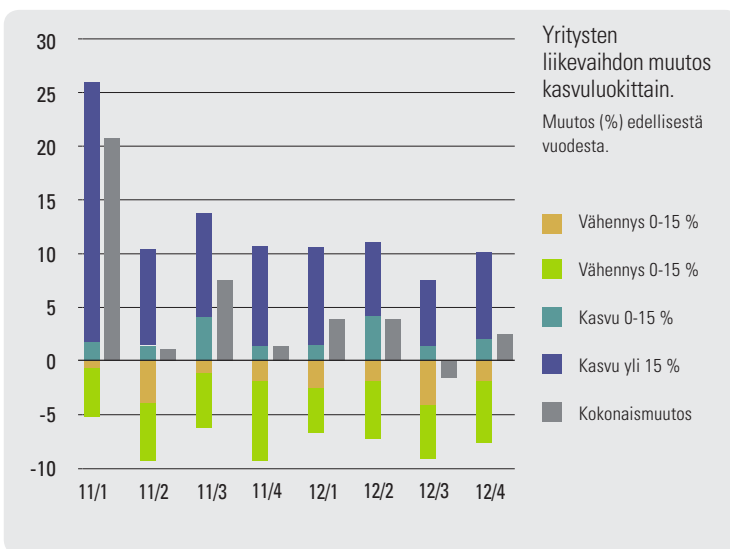
Liikevaihdon muutos yrityskoon mukaan

Alle 5 henkilön mikroyritysten, joita on Lapin yrityksistä yli 80 %, vaikutus yritysten kokonaisliikevaihdon kasvuun on ollut melko vähäinen vuosina 2011 ja 2012. Sen sijaan 5-20 henkilön pienyritykset vaikuttivat kokonaisliikevaihtoon positiivisesti suunnilleen kahden prosenttiyksikön verran vuoden 2012 ensimmäiseen neljännekseen asti. Kuitenkin yli 20 henkilön yritykset dominoivat selvästi kokonaisliikevaihdon muutosta. Tämän yritysjoukon liikevaihto myös vaihtelee voimakkaimmin kumpaankin suuntaan. Enimmillään yli 20 henkilön yritysten positiivinen vaikutus oli 17 prosenttiyksikköä vuoden 2011 alussa ja negatiivinen vaikutus oli voimakkaimmillaan kaksi prosenttiyksikköä vuoden 2012 kolmannella neljänneksellä.

Liikevaihdon muutos toimialoittain

Yritykset jakautuvat kasvaviin ja supistuviin kaikilla toimialoilla. Yritysten välinen hajonta oli vuonna 2012 pienintä teollisuusyrityksillä: niissä nopeasti kasvavien samoin kuin nopeasti supistuvien yritysten vaikutus toimialan kokonaiskasvuun on melko pieni. Suurin hajonta oli rakentamisessa, jossa sekä nopeasti kasvavien että nopeasti supistuvien yritysten vaikutus oli suuri, mutta vaikutukset kompensoivat toisensa. Myös liike-elämän palveluissa hajonta oli varsin suurta. Matkailuun liittyvällä hotelli- ja ravintola-alalla nopeasti kasvavien yritysten vaikutus kokonaiskasvuun oli suhteellisesti suurempi kuin muilla toimialoilla.

Tietolähde: Tilastokeskus, asiakaskohtainen suhdannepalvelu.

Lapin plussat, miinukset ja kysymysmerkit

+ Lapin plussat

Lapin yritysten liiketoiminnan kasvu on ollut nopeampaa kuin valtakunnallisesti.

Lapin vienti on kehittynyt vakaammin kuin koko maassa.

Kaivostoiminnan nopean kasvun ansiosta siitä on tulossa vahva peruselinkeino Lappiin.

Matkailun kasvu jatkui vahvempana kuin valtakunnallisesti. Matkailu on Lapin vahva vientituote.

Kaivostoiminta ja matkailu lisäävät myös kaupan, kuljetusalan ja muiden palveluiden sekä rakentamisen kysyntää.

Liike-elämän palvelut ovat kasvaneet nopeasti.

Lapin kasvualat ovat vaikuttaneet voimakkaimmin Tunturi-Lapin, Länsi-Lapin sekä Rovaniemen seudun kehitykseen.

Väestö kasvoi Rovaniemen ja Tunturi-Lapin seutukunnassa vuonna 2012.

Tuulivoimarakentamisen lisääntyminen Lapissa luo kasvua energiasektorille ja kysyntää työvoimalle.

- Lapin miinukset

Teollisuuden ja rakentamisen liikevaihto ja henkilöstömäärä laskivat.

Kansainvälinen taantuma on vaikuttanut negatiivisesti Lapin vientivetoiseen suurteollisuuteen.

Sahatavaran valmistuksen trendi on ollut laskeva heikon kysynnän vuoksi.

Torniolaakson, Kemi-Tornion ja Itä-Lapin seutukunnat ovat jääneet jälkeen muista alueista yritysten liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehityksessä.

? Lapin kysymysmerkit

Jatkuuko Lapin palveluvaltaistuminen?

Lähteekö Lapin teollisuus kasvuun kansainvälisen talouden elpessä?

Valtakunnallinen teollisuuden rakennemuutos on vaikuttanut voimakkaasti metsä- ja teknologiateollisuuteen – miten rakennemuutos vaikuttaa Lapissa?

Miten Euroopan talouden vaihtelut heijastuvat Lapin matkailuun? Kompensoiko Aasiasta suuntautuvan matkailun kasvu eurooppalaisen turismin vähenemisen?

Toteutuvatko kaavailut energiahankkeet?

Riittääkö kasvualoille osaavaa työvoimaa, kun työikäinen väestö vähenee?

Lapin Suhdannekatsaus 2013

JULKAISIJA

Lapin liitto
Hallituskatu 20 B, 96100 Rovaniemi
www.lapinliitto.fi

TOIMITUS

Kaupunkitutkimus TA Oy
Tamás Lahdelma ja Seppo Laakso
www.kaupunkitutkimusta.fi

LISÄTIETOJA

Ohjelmapäällikkö Mervi Nikander
Lapin liitto
puh. 050 444 5606
mervi.nikander@lapinliitto.fi

Timo Rautajoki
Lapin kauppakamari
Puh. 040 551 1289

Martti Kankaanranta
Länsi-Pohjan yrittäjät
Puh. 0500 693 745

Pirkka Salo
Lapin yrittäjät
0400 392 139

Juha Seppälä
Rovaniemen kehitys
0400 377 595

Tuija Ohtonen
Lapin ELY-keskus
040 583 4615

Kari Tuominen
Finnvera Rovaniemen aluekonttori
029 460 2001

Ulkoasu
Mainostoimisto Cake Oy
kari@getcake.fi

Kannen kuvat:
Lappset Oy

Muut kuvat:
Lehtikuva
iStockphoto

TIETOLÄHTEET JA KÄSITTEET

Liikevaihto on Lapissa toimivien yritysten myynnin yhteenlaskettu arvo. Vienti on vientiin suuntautuneen myynnin arvo (laskentamenetelmistä johtuen liikevaihto- ja vientitiedot eivät ole vertailukelpoisia edellisen katsauksen lukujen kanssa). Tietolähde: Tilastokeskus asiakaskohtainen suhdannepalvelu (verohallinnon alv-suoritustiedot).

Toimialoitteiset liikevaihto- ja palkkasumma-vaajat esitetään kunkin ajankohdan mukaisin käyvin arvoihin vähentämättä inflaation vaikutusta. Kunkin toimialan yhteydessä esitetään valtakunnallinen hintakehitys vertailuksi.

Henkilöstömäärällä tarkoitetaan yritysten kokopäivätyöllisten määrää. Henkilöstömäärän indikaattori estimoidaan yritys- ja toimipaikkarekisterin henkilöstötiedosta ansiotason muutoksesta puhdistetun palkkasumman perusteella. Yrittäjien henkilöstömäärä estimoidaan liikevaihdon perusteella. Indikaattorin laskenta: Tilastokeskus asiakaskohtainen suhdannepalvelu.

Tietojen korjautuminen: Liikevaihto-, palkkasumma- ja henkilöstömäärätiedot korjautuvat tietojen tarkentumassa vuoden päähän taaksepäin. Tästä syystä uusimman katsauksen tiedoissa on poikkeamia aikaisempiin katsauksiin verrattuna.

Työpaikoilla tarkoitetaan niiden työllisten määrää, joiden työpaikka sijaitsee Lapin maakunnassa. Ennakoarvio vuodelle 2012 perustuu vuoden 2010 tilastoon ja henkilöstömäärän perusteella arvioitua muutokseen. Tietolähde: Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

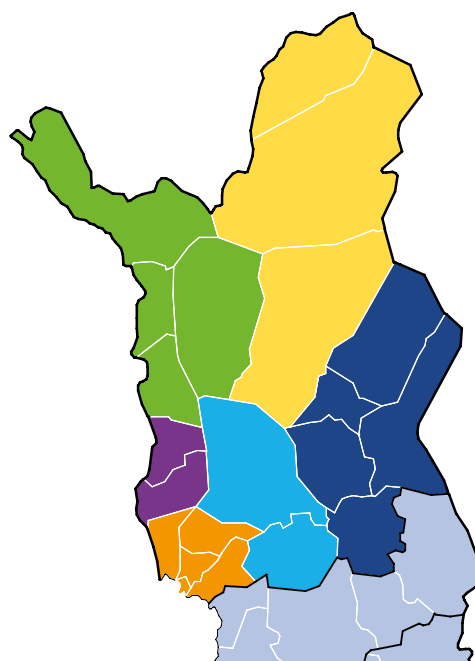
Hinnat: Katsauksessa käytetään seuraavia valtakunnallista hintakehitystä kuvaavia indikaattoreita: kuluttajahintaindeksi, tukkuhintaindeksi, teollisuuden tuottajahintaindeksi ja rakennuskustannusindeksi. Katsauksessa kaikki hintaindeksit on muutettu siten, että niiden vertailuvuotena on 2008. Tietolähde: Tilastokeskus.

Indeksisarjat, jotka esitetään kuvioissa, ovat kausitasoitettuja trendejä. Katsauksessa käytetään pääosin X11-kausitasoitusmenetelmää. Matkailualan liiketoimintakuvaajat perustuvat Tilastokeskuksen trendilaskentamenetelmään. Indeksisarjojen vertailuvuosi on 2008.

Muutokset: Kuvioissa (muutos edellisestä vuodesta tai vuodesta 2008) on käytetty alkuperäisen sarjan muutoksia, ei kausitasoitettujen trendien muutoksia.

LAPIN SEUTUKUNNAT

- Pohjois-Lappi
- Tunturi-Lappi
- Torniolaakso
- Kemi-Tornio
- Rovaniemi
- Itä-Lappi

LAPLAND
Above Ordinary